

**Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова**

Факультет економіки моря

Кафедра фінансів

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи
на отримання освітнього рівня – бакалавр

на тему **Аналіз та прогнозування фінансової звітності
підприємства**

Виконав: здобувач вищої освіти

IV курсу, групи 4441

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа і
страхування»

Агаджанов С. Я.

(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Зінченко А. І.

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

м. Миколаїв – 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Поняття, значення і методика фінансового аналізу	7
1.2. Сутність, завдання і методи прогнозування фінансової звітності підприємства.....	14
1.3. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу і прогнозування діяльності підприємства.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ СП «НІБУЛОН»	30
2.1. Експрес-діагностика балансу ТОВ СП «Нібулон».....	30
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ СП «Нібулон»	38
2.3. Аналіз і оцінка фінансових коефіцієнтів ТОВ СП «Нібулон».....	45
РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ СП «НІБУЛОН».....	52
3.1. Прогнозування фінансової звітності підприємства методом «відсотка зростання продажів».....	52
3.2. Прогнозна оцінка і шляхи стабілізації фінансового стану підприємства.....	59
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ	67
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження визначається тим, що в ринкових умовах підвищується самотійність підприємств у прийнятті та реалізації управлінських рішень, їх економічна і юридична відповідальність за результати господарської діяльності. Все це підвищує роль фінансового аналізу в оцінці їх виробничої і комерційної діяльності і, перш за все в наявності, розміщення та використання капіталу і доходів. Стійкий фінансовий стан є необхідною умовою ефективної діяльності підприємства, так як від забезпеченості і оптимальності використання фінансових ресурсів залежать своєчасність і повнота погашення його зобов'язань постачальникам, банкам, бюджету, працівникам і т.д. Результати такого аналізу необхідні власникам (акціонерам), кредиторам, інвесторам, постачальникам, податковим службам, менеджерам і керівникам підприємств. Результати аналізу фінансового стану підприємства допомагають приймати обґрунтовані управлінські рішення, враховувати потенційні можливості і резерви оптимізації активів, зростання власного капіталу, підвищення ефективності використання економічного потенціалу на майбутні роки. Джерелами для проведення аналізу фінансового стану підприємства є фінансова (бухгалтерська) звітність.

Прогнозування фінансового стану організації - це найважливіша складова фінансового аналізу, що представляє собою дослідження і розробку можливих шляхів розвитку фінансів в майбутньому. Його завдання - визначити передбачуваний обсяг фінансових ресурсів у прогнозованому періоді, знайти джерела їх формування та напрямки найбільш ефективного використання на основі аналізу створених тенденцій і з урахуванням впливу на них різних факторів. Прогнозування фінансового стану дозволяє розглянути можливі альтернативи розробки фінансової політики, що забезпечують досягнення організацією стабільності на ринку, міцної фінансової стійкості і платоспроможності.

Метою роботи є аналіз і прогнозування фінансової звітності підприємства як індикатора його розвитку.

Для реалізації даної мети в кваліфікаційній роботі поставлені наступні завдання:

- розглянути поняття, значення і методику аналізу фінансової звітності;
- розкрити сутність, завдання і методи фінансового прогнозування;
- охарактеризувати фінансову звітність як інформаційну базу аналізу і прогнозування діяльності підприємства;
- провести аналіз фінансової звітності ТОВ СП «Нібулон»;
- скласти і обґрунтувати прогноз фінансової звітності та основних фінансових коефіцієнтів ТОВ СП «Нібулон».

Об'єктом дослідження є фінансова звітність ТОВ СП «Нібулон». Предметом дослідження є процедура аналізу та прогнозування фінансової звітності підприємств.

Теоретичною і методологічною основою дослідження послужили праці вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячені проблемі оцінки фінансового стану підприємства та його прогнозування. Серед них можна виділити наукові публікації Ковальова В.В., Шеремета А.Д., Мазуровой І.І., Сисоєвої Г.Ф., Савицької Г.М., Крейниной М.Н. та інших. Інформаційною базою роботи є бухгалтерська звітність ТОВ СП «Нібулон» за 2019 - 2020 рр.: форма № 1 «Бухгалтерський баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати» і інша інформація підприємства. Методи, що застосовуються в дослідженні: розрахунково-аналітичний, структурно-динамічний, метод порівняння, графічний метод.

Кваліфікаційна робота викладена на 80 аркушах машинописного тексту, включає 4 розділи, вступ, висновки, 2 додатки і список використаних джерел з 26 найменувань.

У першому розділі розглядаються теоретичні основи аналізу і прогнозування фінансової звітності підприємств, розглядаються методи аналізу та прогнозування, прийоми та інформаційна база. Другий розділ охоплює розрахунки показників фінансового стану ТОВ СП «Нібулон», проводиться аналіз рівня, динаміки і структури фінансових показників підприємства. У третьому

розділі прогноуються показники фінансової звітності ТОВ СП «Нібулон», проводиться прогнозна оцінка фінансового стану підприємства. У четвертому розділі розглядаються загальні вимоги безпеки до техніки на підприємстві; проводиться аналіз небезпечних і шкідливих факторів на підприємстві; розраховуються заходи щодо організації раціонального освітлення робочих місць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття, значення і методика фінансового аналізу

Господарюючий суб'єкт здійснює свою виробничу діяльність на ринку самостійно, але в умовах конкуренції. Конкуренція являє собою змагальність господарюючих суб'єктів, коли їх самостійні дії ефективно обмежують можливість кожного з них впливати на загальні умови обігу товарів на даному ринку і стимулюють виробництво тих товарів, які потрібні споживачеві. Ринкові регулятори, з'єднуючись із конкуренцією, утворюють єдиний механізм господарювання, що змушує виробника враховувати інтереси і запити споживача. Господарюючі суб'єкти вступають між собою в конкурентні відносини в боротьбі за споживача. Господарюючий суб'єкт, який програв у боротьбі, звичайно стає банкрутом.

Під банкрутством господарюючого суб'єкта розуміється нездатність його задовольнити вимоги кредиторів по оплаті товарів (послуг), забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди в зв'язку з перевищенням зобов'язань боржника над його майном. Щоб не стати банкрутом, господарюючий суб'єкт повинен постійно стежити за господарською ситуацією на ринку і забезпечувати собі високу стійкість. Одним з необхідних умов для забезпечення конкурентоспроможності є аналіз комерційної діяльності, в тому числі аналіз фінансового стану, так як він дозволяє виявити найбільш складні проблеми управління підприємства в цілому і його фінансових ресурсах зокрема.

Аналіз фінансового стану являє собою глибоке, науково обґрунтоване дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів у єдиному виробничо-торговельному процесі. Слід розрізняти поняття «фінансовий аналіз» і «аналіз фінансового стану підприємства». Фінансовий аналіз - більш широке поняття, тому що він включає поряд з аналізом фінансового стану ще й аналіз

формування та розподілу прибутку, собівартості продукції, реалізації та інші питання. Аналіз фінансового стану - це частина фінансового аналізу. Фінансовий стан підприємства характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідної для нормального виробничого, комерційного та інших видів діяльності підприємства, доцільністю й ефективністю їхнього розміщення й використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими суб'єктами господарювання платоспроможністю і фінансовою стійкістю. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі свідчить про його гарне фінансове становище.

Фінансовий стан підприємства (ФСП) - це економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу.

У процесі постачальницької, виробничої, збутової і фінансової діяльності відбувається безперервний процес кругообігу капіталу, змінюються структура засобів і джерел їх формування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і як наслідок фінансовий стан підприємства, зовнішнім проявом якого виступає платоспроможність.

Фінансовий стан може бути стійким, нестійким (передкризовому) і кризовим. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, переносити непередбачені потрясіння і підтримувати свою платоспроможність у несприятливих обставинах свідчить про його стійкий фінансовий стан, і навпаки.

Фінансовий стан підприємства, його стійкість і стабільність залежать від результатів його виробничої комерційної і фінансової діяльності. Якщо виробничий і фінансовий плани успішно виконуються, то це позитивно впливає на фінансове становище підприємства. І, навпаки, у результаті недовиконання плану по виробництву і реалізації продукції відбувається підвищення її собівартості, зменшення виручки і суми прибутку і як наслідок погіршення фінансового стану підприємства і його платоспроможності. Отже, стійкий фінансовий стан не є щасливою випадковістю, а підсумком грамотного, умілого

керування всім комплексом факторів, що визначають результати господарської діяльності підприємства.

Стійкий фінансовий стан в свою чергу робить позитивний вплив на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому фінансова діяльність як складова частина господарської діяльності повинна бути спрямована на забезпечення планомірного надходження і витрачання грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного і позикового капіталу і найбільш ефективного його використання.

Істотна роль в досягненні стабільного фінансового становища належить аналізу. Розрізняють внутрішній і зовнішній аналіз фінансового становища.

Внутрішній аналіз здійснюється для потреб управління підприємством. Його мета – забезпечити планомірне надходження грошових коштів і розмістити власні і позикові кошти таким чином, щоб створити умови для нормального функціонування підприємства, отримання максимального прибутку і виключення ризику банкрутства.

Зовнішній аналіз здійснюється інвесторами, постачальниками матеріальних і фінансових ресурсів, контролюючими органами на основі публікацій звітності. Його мета – встановити можливість вигідно вкласти кошти, щоб забезпечити максимум прибутку і виключити ризик втрати.

Основними завданнями як внутрішнього, так і зовнішнього аналізу є:

- загальна оцінка фінансового становища і факторів його зміни;
- вивчення відповідності між засобами і джерелами, раціональності їх розміщення та ефективності використання;
- дотримання фінансової, розрахункової і кредитної дисципліни;
- визначення ліквідності і фінансової стійкості підприємства;
- довгострокове і короткострокове прогнозування стійкості фінансового становища.

Для вирішення цих завдань вивчаються:

- наявність, склад і структура засобів підприємства; причини і наслідки їх зміни; наявність, склад і структура джерел коштів підприємства; причини і наслідки їх зміни;

- стан, структура й зміна довгострокових активів;

- наявність, структура поточних активів у сферах виробництва й обігу, причини й наслідки їхньої зміни;

- ліквідність і якість дебіторської заборгованості;

- наявність, склад і структура джерел коштів, причини й наслідки їхньої зміни;

- платоспроможність і фінансова гнучкість.

Аналіз ФСП ґрунтується головним чином на відносних показниках, тому що абсолютні показники балансу в умовах інфляції дуже важко привести в порівнянний вид.

Відносні показники аналізованого підприємства можна порівнювати:

- с загальноприйнятими «нормами» для оцінки ступеня ризику і прогнозування можливості банкрутства;

- с аналогічними даними інших підприємств, що дозволяє виявити сильні і слабкі сторони підприємства і його можливості;

- з аналогічними даними за попередні роки для вивчення поліпшення або погіршення ФСП.

Аналіз фінансового стану проводиться за допомогою наступних основних прийомів: порівняння, зведення і угруповання, ланцюгові підстановки, прийом різниць. В окремих випадках можуть використовуватися методи економіко-математичного моделювання (регресивний аналіз, кореляційний аналіз).

Прийом порівняння полягає в зіставленні фінансових показників звітної періоду з їхніми плановими значеннями (норматив, норма, ліміт) і з показниками попереднього періоду. Для того щоб результати порівняння забезпечили правильні висновки аналізу, необхідно встановити порівнянність порівнюваних показників, тобто їхня однорідність і однакісність. Працює з аналітичних

показників пов'язана з порівнянністю календарних термінів, методів оцінки, умов роботи, інфляційних процесів тощо.

Прийом зведення й угруповання полягає в об'єднанні інформаційних матеріалів в аналітичні таблиці, що дає можливість зробити необхідні зіставлення і висновки. Аналітичні угруповання дозволяють в процесі аналізу виявити взаємозв'язок різних економічних явищ і показників, визначити вплив найбільш істотних факторів і виявити ті чи інші закономірності і тенденції в розвитку фінансових процесів.

Прийом ланцюгових підстановок застосовується для розрахунків величини впливу окремих факторів у загальному комплексі їхнього впливу на рівень сукупного фінансового показника. Цей прийом використовується в тих випадках, коли зв'язок між показниками можна виразити математично в формі функціональної залежності. Сутність прийому ланцюгових підстановок полягає в тому, що, послідовно замінюючи кожний звітний показник базисним, всі інші показники розглядаються при цьому як незмінні. Така заміна дозволяє визначити ступінь впливу кожного фактора на сукупний фінансовий показник. Число ланцюгових підстановок залежить від кількості факторів, що впливають на сукупний фінансовий показник. Розрахунки починаються з вихідної бази, коли всі фактори дорівнюють базисному показнику. Ступінь впливу кожного фактору встановлюється шляхом послідовного вирахування: з другого розрахунку віднімається перший; з третього-другий і т.д. Застосування методу ланцюгових підстановок вимагає суворої послідовності визначення впливу окремих факторів. Ця послідовність полягає в тому, що в першу чергу звертається увага на ступінь впливу кількісних показників, що характеризують абсолютний обсяг діяльності, обсяг фінансових ресурсів, обсяг доходів і витрат, в другу чергу - якісних показників, що характеризують рівень доходів і витрат, ступінь ефективності використання фінансових ресурсів.

Прийом різниць полягає в тому, що попередньо визначається абсолютна або відносна різниця (відхилення від базисного показника) по досліджуваному факторі й сукупному фінансовому показнику. Потім це відхилення (різниця) по

кожному фактору множиться на абсолютне значення інших взаємозалежних факторів. При вивченні впливу на сукупний показник двох факторів (кількісного і якісного) прийняте відхилення по кількісному фактору множити на базисний якісний фактор, а відхилення по якісному фактору на звітний кількісний фактор.

Прийом ланцюгових підстановок і прийом різниць є різновидом прийому, що отримало назву «елімінування». Елімінування - логічний прийом, використовуваний при вивченні функціонального зв'язку, при якому послідовно виділяється вплив одного фактору і виключається вплив всіх інших. Використання прийомів аналізу для конкретних цілей вивчення стану аналізованого господарюючого суб'єкта складається в сукупності методики аналізу.

Слід відзначити той факт, що при розробці ефективної системи управління фінансами постійно виникає основна проблема сполучення інтересів розвитку підприємства, наявності достатнього рівня коштів для проведення зазначеного розвитку та збереження високої платоспроможності підприємства.

Основними компонентами фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства є: аналіз бухгалтерської звітності; горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; розрахунок фінансових коефіцієнтів.

У процесі аналізу бухгалтерської звітності визначаються склад майна підприємства, його фінансові вкладення, джерела формування власного капіталу, оцінюються зв'язки з постачальниками і покупцями, визначається розмір і джерела позикових коштів, оцінюються обсяг виручки від реалізації і розмір прибутку. При цьому слід порівнювати фактичні показники звітності з плановими (кошторисними) і встановити причини їх невідповідності.

Горизонтальний аналіз полягає в порівнянні показників бухгалтерської звітності з показниками попередніх періодів. Найбільш поширеними методами горизонтального аналізу є:

- просте порівняння статей звітності та аналіз їх різких змін;
- аналіз змін статей звітності в порівнянні зі змінами інших статей.

При цьому особливу увагу слід приділяти випадкам, коли зміна одного показника з економічної природи не відповідає зміні іншого показника.

Вертикальний аналіз проводиться з метою виявлення питомої ваги окремих статей звітності в загальному підсумковому показнику і подальшого порівняння результату з даними попереднього періоду.

Трендовий аналіз заснований на розрахунку відносних відхилень показників звітності за ряд років від рівня базисного року. При проведенні аналізу варто враховувати різні фактори, такі як ефективність застосовуваних методів планування, вірогідність бухгалтерської звітності, використання різних методів обліку (облікової політики), рівень диверсифікації діяльності інших підприємств, статичність використовуваних коефіцієнтів.

Для розробки фінансової політики особливе значення має вибір системи показників, оскільки вони є основою для оцінки діяльності підприємства зовнішніми користувачами звітності, такими як інвестори, акціонери, кредитори.

Для попередньої оцінки фінансово-економічного стану підприємства показники слід розділити на перший і другий класи, що мають між собою якісні відмінності (рис. 1.1).

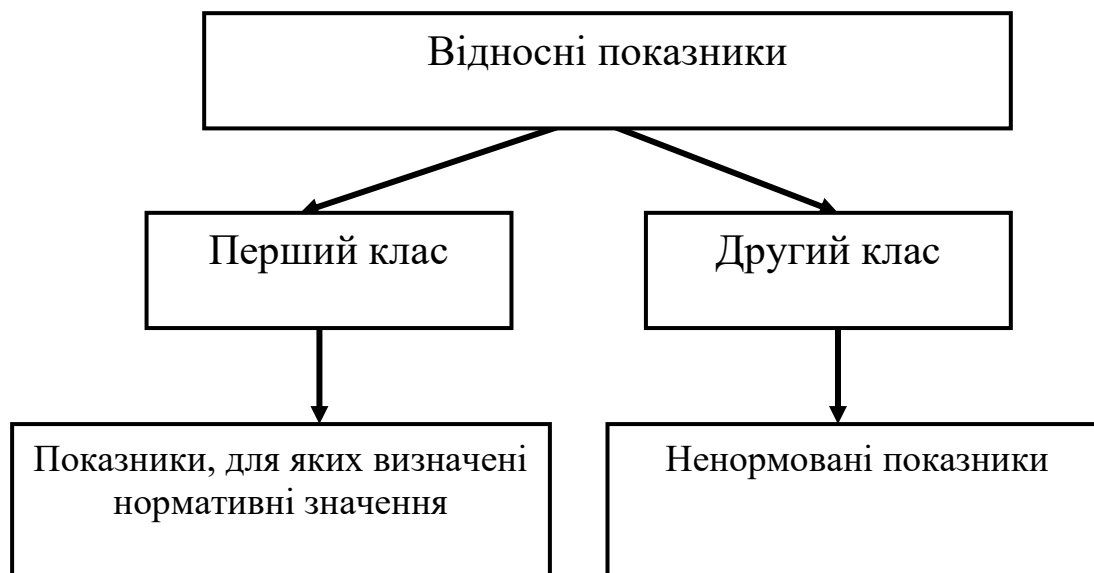

Рис. 1.1. Класифікація відносних показників

У перший клас входять показники, для яких визначені нормативні значення. До їх числа відносяться показники ліквідності і фінансової стійкості. При цьому

як зниження значень показників нижче нормативних, так і їх перевищення, а також їхній рух в одному з названих напрямів варто трактувати як погіршення характеристик аналізованого підприємства.

У другий клас показників входять ненормовані показники, значення яких не можуть служити для оцінки ефективності функціонування підприємства і його фінансово-економічного стану без порівняння зі значеннями цих показників на підприємствах, що випускають продукцію, аналогічну продукції підприємства, і які мають виробничі потужності, які можна порівняти з потужностями підприємства, або аналізу тенденції зміни цих показників. У цю групу входять показники рентабельності, характеристики структури майна, джерел і стану оборотних коштів.

Поділ груп показників на два класи значною мірою умовно і є поступкою недостатньої розвиненості розглянутого аналітичного інструмента. З метою отримання більш об'єктивної оцінки фінансово-економічного стану підприємства доцільно зіставити стану показників першого і другого класу. Використовуючи таке зіставлення, можна отримати і середню інтегральну оцінку, і зіставлення експрес-оцінки фінансово-економічного стану підприємства за окремими групами показників. Разом з тим дані оцінки, будучи індикаторами економічної експрес-діагностики фінансового стану підприємства, не вказують керівництву підприємства напрямків вдосконалення організації управління ним.

1.2. Сутність, завдання і методи прогнозування фінансової звітності підприємства

Фінансове прогнозування розглядається в економічній літературі з різних позицій: як функція управління фінансами, оскільки будь-яке управлінське рішення за своєю природою є прогнозом, як метод ймовірного планування, в якому передбачення майбутнього спирається на накопичений досвід і поточні припущення, щодо майбутнього або як оцінка найбільш вірогідною фінансової

ситуації, результатів діяльності та очікуваного руху готівки для будь-якого одного або декількох майбутніх звітних періодів.

Суть прогнозу полягає в передбаченні невизначеного майбутнього, в той час як планування передбачає здійснення розрахунків в певних, заданих умовах.

Фінансовий прогноз - це наукова передумова управління фінансами. Фінансовий прогноз відрізняється від простого передбачення майбутньої ситуації тим, що прогноз базується на одному або декількох гіпотетичних припущеннях. Він відповідає на питання: «Що може трапитися, якщо...?»

У країнах з розвинутою ринковою економікою фінансовий прогноз використовується як метод реалізації фінансової політики. Економічні та фінансові прогнози розробляються на основі звітних даних за минулі періоди з дотриманням правил ведення національних рахунків.

В умовах ринку зростає ризик здійснюваних господарських операцій. Зовнішнє середовище, в якому функціонують підприємства, змінюється настільки швидко, що мінливість стає яскраво вираженим ознакою ситуації. У свою чергу, це призводить до частих змін фінансових завдань, що обумовлює необхідність пристосовувати методи, використовувані для їх вирішення, до мінливої дійсності. Стає очевидним необхідність прогнозування, розробки фінансових прогнозів на тривалий термін.

Фінансове прогнозування повинно передувати плануванню і спиратися на аналіз і оцінку явищ, тенденцій, визначати альтернативні варіанти управління рухом фінансових ресурсів. В ході фінансового планування прогнози, покладені в основу фінансової політики, конкретизуються і коригуються, визначаються способи досягнення обраної мети, послідовність реалізації завдань, розраховуються показники фінансових планів.

У фінансовому плануванні і прогнозуванні використовуються різні методи: розрахунково-аналітичний, метод коефіцієнтів, нормативний, оптимізації планових рішень, балансовий, програмно-цільовий, економіко-математичного моделювання та ін.

Розрахунково-аналітичний метод заснований на аналізі руху фінансових ресурсів за минулий період. Аналіз виконується в ув'язці з виробничими завданнями, що дозволяє виявити тенденції розвитку та причини відхилень фактичних показників від планових. Розрахунково-аналітичний метод планування спирається на фактично сформовані ситуації, пропорції, розрахунки проводяться на основі даних бухгалтерського обліку та прогнозних оцінок майбутнього. Даний метод застосовується в тих випадках, коли відсутні фінансово-економічні нормативи, а взаємозв'язок між показниками може бути встановлена не прямим способом, а побічно - на основі вивчення їх динаміки за ряд місяців або років. Цей метод часто використовується при визначенні планової потреби в оборотних коштах, величини амортизаційних відрахувань.

Метод коефіцієнтів має в своїй основі коригування планових завдань минулого періоду виходячи з фактично досягнутих результатів і прогнозів на майбутній період. Цим методом можуть розраховувати доходи, витрати, прибуток, обігові кошти та інші показники нового періоду. Як коефіцієнтів застосовуються темпи зростання обсягів виробництва і продажів, індекси цін, інфляції, індекси переоцінки основних засобів та ін. Як і розрахунково-аналітичний метод, метод коефіцієнтів дає наближені результати.

Реальність фінансових розрахунків підвищується при застосуванні нормативного методу планування. Його зміст полягає в тому, що потреба в фінансових ресурсах і джерелах їх утворення визначається на основі заздалегідь встановлених норм і нормативів. Одні нормативи встановлює держава або місцеві органи управління, інші розробляють суб'єкти господарювання.

Прикладами нормативів є ставки податків і зборів, відрахувань до державних позабюджетних і цільових бюджетних фондів, норми амортизаційних відрахувань, облікова ставка банківського відсотка і ін.

Перевагою нормативного методу планування є простота і доступність. Знаючи норматив і відповідний об'ємний показник, можна легко розрахувати планову величину доходів, грошових надходжень і витрат. Для широкого

застосування цього методу потрібно економічно обґрунтована нормативна база, створення якої сьогодні утруднене частою зміною законодавчих актів.

Метод оптимізації планових рішень передбачає складання кількох варіантів планових розрахунків, з яких вибирають оптимальний на основі різних критеріїв, наприклад, мінімуму приведених витрат; мінімуму поточних витрат; мінімуму вкладень капіталу при максимальній ефективності його використання; мінімуму часу на оборот капіталу і ін.

Можливості обґрунтованого передбачення ефективності намічуваних завдань дають програмно-цільовий метод та метод економіко-математичних моделей руху фінансових ресурсів. Моделювання фінансового забезпечення запланованого проекту, обсягу і структури витрат в різних ситуаціях, варіантах і, відповідно, передбачуваного ефекту дозволяє вибрати той варіант прогнозу або плану, який найбільш повно відповідає поставленій меті. При виборі варіанту мова йде не тільки про виконання запланованій програми, а й про кінцевих результатах (прискоренні обороту капіталу, максимізації прибутку або досягнення іншої мети).

Основним способом узгодження окремих розділів фінансових планів є балансовий метод. Він використовується для взаємної ув'язки витрат з джерелами їх покриття, узгодженості вартісних і натуральних пропорцій і показників. За допомогою балансового методу досягається певна синхронність в русі матеріальних і фінансових ресурсів, попереджаються можливі диспропорції між витратами і надходженнями коштів в задані проміжки часу. Слід враховувати, що збалансованість фінансових планів повинна базуватися на раціональних формах руху фінансових ресурсів, що сприяють досягненню високого ефекту.

Прогнозування результатів діяльності підприємства і його фінансового стану здійснюється з метою:

- оцінки економічних і фінансових перспектив і передбачуваного фінансового стану підприємства на планований період в залежності від основних можливих варіантів його виробничо-збутової діяльності та її фінансування;

- формування на цій основі обґрунтованих висновків і рекомендацій щодо вибору раціональної стратегії і тактики дій вищого керівництва підприємства.

Порядок проведення процедури прогнозування фінансового стану і результатів діяльності підприємства включає, по-перше, підготовку вихідної інформації про стан підприємства і підготовку планових вирішенні, розділених на шість блоків.

Блок перший – початковий стан активів і пасивів підприємства, дані фінансової звітності.

Блок другий – планований (прогнозований) обсяг продажів і умови реалізації продукції. Це інформація від служби збуту (маркетингу).

Блок третій – плановані інвестиції і дезінвестиції у необоротні активи. Дана інформація готується фінансовим відділом на основі попередніх (проектних) планових рішень по технічному розвитку підприємства.

Блок четвертий – прогнозовані на кінець періоду складські запаси готової продукції і матеріалів, залишки незавершеного виробництва, величина дебіторської заборгованості та інших елементів оборотних активів. Прогнозні оцінки повинен робити фінансовий відділ після консультацій з відповідними службами підприємства.

Блок п'ятий – рішення щодо зміни статутного капіталу та виплаті дивідендів.

Блок шостий – проектні рішення щодо фінансування діяльності підприємства на прогнозований період, в тому числі отримання і повернення довгострокових і короткострокових кредитів, зміни величини комерційної кредиторської заборгованості, залишки заборгованості по заробітній платі і платежах до бюджету і позабюджетні фонди.

При розробці прогнозної звітності перш за все складається прогнозний варіант звіту про прибутки і збитки, оскільки в цьому випадку розраховується прибуток, що є одним з вихідних показників для розроблюваного балансу.

При прогнозуванні балансу розраховують насамперед очікувані значення його активних статей. Що стосується пасивних статей, то робота з ними

завершується за допомогою методу балансової ув'язки показників, а саме, найчастіше виявляється потреба в зовнішніх джерелах фінансування.

Власне прогнозування здійснюється в ході імітаційного моделювання, коли при розрахунках варіюють темпами зміни базового показника і незалежних факторів, а його результатом є побудова декількох варіантів прогнозної звітності. Вибір найкращого з них і використання в подальшому в якості орієнтира робляться вже за допомогою неформалізованих критеріїв.

Оперативне планування фінансових результатів і прогнозування фінансового стану підприємств мають вирішальне значення для забезпечення ефективного управління бізнесом. Інтереси основних груп вигодонабувачів (стейкхолдерів) фокусуються на вирішенні завдань щодо забезпечення безперервності бізнесу, захисту його від банкрутства і нарощення вартості.

В сучасних умовах мети бізнесу стають більш стабільними в часі, що вимагає збільшення горизонту фінансового прогнозування. У сферу інтересів осіб, які беруть управлінські рішення, входять різні аспекти прогнозних оцінок поточної і перспективної платоспроможності, інвестиційної привабливості, чутливості до зовнішніх збурень, фінансової гнучкості і стійкості економічного зростання.

У зв'язку тим, що економічне середовище бізнесу залишається нестійкою, зберігається ймовірність реалізації різних сценаріїв її розвитку, а прогнозні оцінки ключових характеристик стану компанії носять імовірнісний характер. Це викликає необхідність формування декількох варіантів прогнозу: оптимістичного, реалістичного і песимістичного, що дозволяє більш адекватно оцінювати перспективи розвитку компанії з позицій критерію ризик-прибутковість, своєчасно виявляти можливі загрози розвитку бізнесу і розробляти комплекси антикризових заходів.

Прогнозування фінансових звітів підприємств дозволяє оцінити наслідки реалізації різних сценаріїв розвитку бізнесу через призму зміни основних фінансових показників їх стану. Ступінь деталізації і часовий горизонт фінансових планів і прогнозів залежать від стану зовнішнього економічного

середовища, зумовлені інтересами груп стейкхолдерів і розв'язуються за їх допомогою завданнями.

На думку відомого фахівця в галузі фінансового аналізу Е. Хелфєрта, всі три типи прогнозів тісно взаємопов'язані, оперативні кошториси розглядаються як допоміжний документ для прогнозування стандартної фінансової звітності та планування бюджетів руху грошових коштів.

У практиці бізнес-аналізу використовуються різні методики розробки прогнозних фінансових звітів, кількісного і якісного аналізу їх змісту. Формування перспективної фінансової звітності дозволяє розрахувати стандартні фінансові індикатори стану бізнесу організації, що забезпечує можливість подальшого їх порівняння зі значеннями минулих періодів (динамічний аналіз) і (або) показниками порівнянних за масштабами і умов ведення бізнесу організацій (порівняльний аналіз, бенчмаркінг).

Склад і структура прогнозної фінансової звітності, ступінь її деталізації можуть відрізнятися в залежності від стану економічного середовища і інтересів користувачів.

Наприклад, для функціональних і лінійних менеджерів становлять інтерес часткові бюджети; для осіб, що приймають рішення (власників і топ-менеджерів), і інвесторів – прогнозна фінансова звітність компанії, що розробляється по укрупненій номенклатурі статей, а також прогнози руху грошових коштів організації в розрізі окремих стратегічних бізнес-одиниць і проектів.

Як правило, прогнозна фінансова звітність комерційної організації являє собою фінансову модель її стану і результативності господарської діяльності. Модель представлена у вигляді функціонально взаємозалежної сукупності прогнозів: прибутку і збитків; аналітичного бухгалтерського балансу; руху грошових коштів. Вона може бути використана для відповіді на такі важливі питання, як:

- чи відповідає планована ефективність господарської діяльності організації цільовим значенням, визначеним власниками організації, і очікуванням окремих груп інвесторів. На основі такого аналізу стає можливим передбачити наслідки

реалізованої організацією стратегії розвитку і вносити попереджувальні коригування як в саму стратегію, так і в оперативний план її реалізації, що розробляється на бюджетний період;

- наскільки можуть вплинути операційні, інвестиційні та фінансові ініціативи, а також очікувана волатильність стану економічного середовища на значення ключових фінансових показників, що характеризують платоспроможність, ділову активність, прибутковість, фінансову стійкість і інвестиційну привабливість бізнесу (реалізується принцип аналізу "що ..., якщо...?").

Крім того, модель дозволяє:

- своєчасно виявляти і оцінювати потреби в обсягах фінансування для розвитку організації, оптимізуючи їх склад і структуру, маючи на меті усунення можливих дефіцитів і знижуючи при цьому вартість залучення;

- визначати структуру і параметри грошових потоків, що генеруються різними бізнесами компанії, оптимізуючи значення вільного грошового потоку, що, поряд з оцінкою перспективної боргового навантаження, має принципове значення для інвесторів і власників при визначенні вартості бізнесу.

Стратегічні цілі власників, які контролюють бізнес комерційної організації, можуть істотно різнитися. Для публічної компанії при реалізації концепції агентського управління зростання ринкової вартості її активів - одна з найбільш явних стратегічних цілей управління бізнесом. У закритій компанії фокус інтересів власників зміщується в бік формування вільного грошового потоку, прогнозування перспективної платоспроможності з метою оцінки безперервності господарської діяльності.

В умовах загального підйому ринку основним інструментом підвищення вартості бізнесу стає зростання його продуктивності і результативності. Економічне зростання - ідеальна умова для збільшення ринкової вартості компанії. В умовах макроекономічної кризи фокус стратегічних інтересів зміщується в сферу підвищення економічності і фінансової гнучкості, що стає основною умовою зниження ймовірності втрати контролю за бізнесом.

Прогнозна фінансова звітність необхідна зовнішнім користувачам для оцінки зміни прибутковості бізнесу і можливості неплатоспроможності (постачальникам і партнерам по бізнесу), запасу кредитоспроможності (кредиторам), безперервності і ефективності функціонування бізнесу (аудиторам, представникам державних наглядових органів).

Метою перспективного фінансового аналізу є оцінка ймовірного фінансово-економічного стану організації з урахуванням основних тенденцій її розвитку і реалізації прогнозів стану зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. До показників стану зовнішнього середовища відносять:

- становище і динаміку ринків продукції та сировини;
- ціни і доступність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;
- можливість використання інновацій та залучення зовнішнього фінансування;
- фіскальну і соціальне навантаження на бізнес, режим державного протекціонізму по відношенню до вітчизняних товаровиробників та ін.

Серед характеристик внутрішнього середовища найбільш значущими є:

- стан організаційно-технічного рівня бізнесу;
- фізичний та моральний знос технологічного обладнання і рівень завантаження виробничих потужностей;
- забезпеченість бізнесу кваліфікованими трудовими ресурсами і їх лояльність;
- прогнозовані зміни ресурсо- і трудомісткості виробництва продукції, товарів і послуг в умовах реалізації стратегічних програм розвитку;
- фінансові та структурні параметри інвестиційно-інноваційної та соціальної політики підприємства.

Розглянемо більш докладно склад і структуру основних прогнозних фінансових документів комерційної організації, які формують фінансову модель її стану.

Прогноз руху грошових коштів складають на основі розроблених на плановий період виробничо-комерційної та інвестиційної програм і сформованого

на їх основі касового плану. Рухи (надходження і вибуття) грошових коштів класифікуються за часом і характером руху в розрізі основних видів господарської діяльності (операційної, інвестиційної та фінансової).

Прогноз відображає монетарні результати планованої господарської діяльності, здатність організації генерувати грошові потоки по операційній діяльності та забезпечувати їх відповідність параметрам інвестиційної та фінансової діяльності, він ґрунтується на даних оперативних бюджетів і дозволяє оцінити перспективну платоспроможність, очікувані зміни запасу кредитоспроможності і чисту кредитну позицію організації, ефективність бізнес - моделі її розвитку.

Прогноз грошових потоків з операційної діяльності може бути здійснений на основі чистого прибутку за триваючим видам діяльності з урахуванням очікуваної зміни поточних операційних активах та зобов'язаннях, оцінки змін амортизаційної політики. Це дозволяє розробляти його на основі прогнозу прибутків і збитків і зміни статей бухгалтерського балансу. Такий підхід кращий при горизонтах прогнозування, що перевищують один рік, коли розробити достовірні операційні кошторису не представляється можливим.

Прогноз прибутків і збитків формується на основі попередньої оцінки і подальшої інтеграції фінансових результатів господарської діяльності за основними операційним сегментам (триваючим видам діяльності).

Оцінка результатів передбачає проведення перспективного аналізу обсягів продажів, цін реалізації та умов продажу, стану і рівня завантаження виробничих потужностей, планових витрат і витрат на продажу, включаючи комерційні та управлінські витрати, результатами яких є розробка операційних кошторисів.

Крім основних видів діяльності необхідно прогнозувати доходи і витрати від інших видів діяльності, включаючи результати від інвестування коштів в капітал залежних і дочірніх товариств (доходи від участі), результати очікуваних нетипових операцій (наприклад, продаж частини активів).

Прогноз дозволяє оцінювати перспективи зміни ефективності операційної діяльності, чисту маржу від продажу, можливості організації формувати

дивіденди (доходи засновників) та інвестувати частину прибутку в збільшення вартості власного капіталу.

Прогнозний баланс розробляється у вигляді динамічної моделі стану основних груп активів і зобов'язань організації (на кінець попереднього періоду по відношенню до планованого), досягнутого завдяки прогнозованим результатами поточної (операційної) та інвестиційної діяльності (активи) і змін джерел фінансування господарської діяльності (пасиви балансу) організації.

Ці зміни відбуваються внаслідок:

- планованої зміни вартості необоротних активів (амортизації, надходження або вибуття в результаті проведеної політики нарощення або ліквідації виробничих потужностей) або впливу процесів їх знецінення (подорожчання);
- руху основних груп оборотних активів - запасів і витрат НЗВ, дебіторської заборгованості;
- зміни непроцентних зобов'язань (кредиторської заборгованості) в результаті планованих господарських операцій;
- рефінансування частини прогнозованого прибутку від операційної та інших видів діяльності;
- залучення та погашення позикових та інших джерел фінансування.

Прогнозний баланс дозволяє діагностувати раціональність параметрів і пропорцій розвитку компанії з позицій джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності. Якщо активи і зобов'язання оцінюються за ринковою вартістю, з'являється можливість попередньої оцінки вартості бізнесу.

Прогнозна фінансова звітність формується в агрегованому (класифікованому і ущільненому) вигляді фінансової моделі, що забезпечує її видимість, дозволяє наочно оцінювати вплив реалізації запланованих управлінських рішень на ключові фінансові індикатори стану компанії. Відправною точкою для прогнозування, як правило, є: показники звітних років; тенденції, які виявляються в процесі аналізу їх динаміки; експертні оцінки стану

економічного середовища; плановані зміни параметрів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності організації.

Прогнозування фінансової звітності ґрунтується на результатах:

- прогнозування змін стану економічного середовища розвитку бізнесу (податкові і процентні ставки, що вводяться державними регуляторами обмеження в сфері ціноутворення на ресурси і продукцію і т.п.);
- підсумкового економічного аналізу, виявлення стійких співвідношень і пропорцій між ключовими показниками операційної та фінансово-інвестиційної діяльності та індикаторами стану зовнішньої і внутрішньої економічної середовища;
- моделювання ключових показників фінансової звітності.

При відсутності стратегії, визначеної внутрішніми документами організації, фінансовий аналітик повинен керуватися принципом безперервності і реалізації лінійного росту по операційним сегментам бізнесу.

Вихідним пунктом будь-якого методу є визнання факту деякої наступності (стійкості) змін показників фінансово-господарської діяльності від звітних періодів до прогнозних. У загальному випадку перспективний аналіз фінансового стану організації є вивчення її фінансово-господарської діяльності з метою визначення її фінансового стану в майбутньому. Перелік прогнозованих показників може відчутно варіюватися в залежності від потреб фінансового аналітика.

По-перше, аналітик може застосовувати методи, в яких прогнозується один чи кілька окремих показників, що представляють для нього найбільший інтерес і значимість, наприклад: виручка від продажів, прибуток від продажів, вартість зобов'язань, вільний грошовий потік і т.д. Для вирішення завдань такого роду використовують детермінований і (або) стохастичний економічний аналіз із застосуванням трендових і багатofакторних залежностей.

По-друге, аналітик може застосовувати методи, в яких будуються прогнозні форми звітності цілком за типовою або укрупненою номенклатурі статей. На підставі аналізу даних минулих періодів прогнозується кожна стаття (укрупнена

стаття) балансу і звіту про фінансові результати. Потім прогножуються грошові потоки по операційній діяльності з використанням нижнього (непрямого) і прямого (по інвестиційної та фінансової діяльності) методів. Перевагою методів цієї групи є можливість всебічної оцінки фінансового стану організації. Аналітик отримує максимум інформації, яку він може використовувати для різних цілей, наприклад: для визначення допустимих темпів нарощування ділової активності без загрози втрати платоспроможності і контролю фінансової стійкості; обґрунтування параметрів додаткових фінансових ресурсів із зовнішніх джерел; розрахунку будь-яких фінансових коефіцієнтів і т.д.

Методи прогнозування звітності в свою чергу діляться на методи:

- в яких кожна стаття прогнозується окремо, виходячи з її індивідуальної динаміки, – експертні та простого динамічного аналізу, заснованого на екстраполяції;
- враховують взаємозв'язок між окремими статтями в межах однієї форми звітності і (або) різних форм – балансовий метод, метод авторегресійних залежностей, бюджетування.

У практиці аналітичної роботи використовуються різноманітні методи прогнозування фінансових результатів і фінансового стану господарюючого суб'єкта. Вибір того чи іншого методу визначається умовами проведення прогнозування (наявність достовірної інформації про стан внутрішніх бізнес-процесів компанії, прозорість фінансової звітності, рівень прогнозованості стану зовнішньоекономічного середовища та ін.).

1.3. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу і прогнозування діяльності підприємства

Інформаційною базою для проведення аналізу фінансово-економічного стану підприємства служить бухгалтерська звітність. Звітність організації

(господарюючого суб'єкта) - це система показників, що характеризує результати й відбиває умови її роботи за минулий період.

У звітність включені всі види поточного обліку: бухгалтерський, статистичний і оперативно-технічний. Завдяки цьому забезпечується можливість відбиття у звітності всього різноманіття підприємницької діяльності підприємства.

За характером відомостей, що містяться в звітах, розрізняють управлінську (внутрішню) і фінансову (зовнішню) звітності (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Види звітності підприємства та їх коротка характеристика

До фінансової звітності пред'являється ряд вимог. Основні з них:

- доречність і достовірність інформації;
- значимість даної звітності.

Аналіз фінансово-економічного стану підприємства в основному базується на фінансовій (зовнішньої) бухгалтерської звітності підприємства.

Фінансова бухгалтерська звітність складається з декількох утворюють єдине ціле звітних документів:

- балансу, форма № 1;
- звіту про фінансові результати, форма № 2;
- звіту про власний капітал, форма № 3;
- звіту про рух грошових коштів, форма № 4;

Оскільки фінансова звітність - це документи, що показують результати діяльності організації за певний період в минулому, то часто в зовнішніх аналітиків немає іншого виходу, крім як оцінювати нинішній стан, ґрунтуючись на застарілих даних. З огляду на те що аналітики зацікавлені перш за все в отриманні інформації про те, що відбувається зараз і найімовірніше відбудеться в майбутньому, а не про те, що трапилося в минулому, то вони не повинні екстраполювати історичну інформацію на нинішні умови і тим більше робити на її основі прогнози щодо майбутнього.

Ефективність кожної керуючої системи значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення. Склад, зміст і якість інформації, яка залучається до аналізу, відіграють визначальну роль в забезпеченні дійсності аналізу фінансової діяльності.

Інформаційна система (або система інформаційного забезпечення) фінансового менеджменту являє собою функціональний комплекс, що забезпечує процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних оперативних управлінських рішень по всіх аспектах фінансової діяльності підприємства.

Інформаційна система фінансового менеджменту покликана забезпечувати необхідною інформацією не тільки управлінський персонал та власників самого підприємства, а й задовольняти інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів.

Характеризуючи склад користувачів інформації, що входить в інформаційну систему фінансового менеджменту, слід зазначити, що коло інтересів зовнішніх і внутрішніх споживачів цієї інформації істотно різниться. Зовнішні користувачі

використовують лише ту частину інформації, яка характеризує результати фінансової діяльності підприємства та його фінансовий стан. Переважна частина цієї інформації міститься в офіційній фінансовій звітності, що подається підприємством. Внутрішні користувачі, поряд з перерахованої вище, використовують значний обсяг інформації про фінансову діяльність підприємства, що є комерційною таємницею. Крім того, внутрішні користувачі використовують значне коло фінансових показників, що формуються із зовнішніх джерел, які також входять в інформаційну систему фінансового менеджменту.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ СП «НІБУЛОН»

2.1. Експрес-діагностика балансу ТОВ СП «Нібулон»

ТОВ СП «Нібулон» є одним з найбільших вітчизняних виробників і експортерів сільськогосподарської продукції (пшениця, ячмінь, кукурудза, жито, соняшник та ін.). У міру свого розвитку підприємство планомірно розширює географію і масштаби виробничої діяльності.

Використовуючи передові агротехнології та техніку ТОВ СП «Нібулон» стабільно забезпечує виконання комплексної технології вирощування сільгосппродукції на власних та орендованих землях, а також надає послуги іншим господарствам з обробітку ґрунту і збирання врожаю.

Підприємство успішно співпрацює з всесвітньо відомими американськими, європейськими та ін. Виробниками сільгосппродукції, техніки і засобів захисту рослин.

У 2020 р. зібраний рекордний урожай зернових в філіях ТОВ СП «Нібулон» валовий збір перевищив 220 тис. тон. Для забезпечення високої якості зерна, урожайності і збереження родючості ґрунтів підприємство застосовує сучасні комплексні мінеральні добрива українського виробництва, використовує краще насіння і засоби захисту рослин вітчизняних та зарубіжних виробників. Диверсифікація виробничої діяльності за кліматичними зонами дозволяє знизити природні ризики, пов'язані з втратами врожаю внаслідок коливань погодних умов в різних регіонах України, а також забезпечити щорічне отримання високих врожаїв зернових і олійних культур.

Метою діяльності підприємства є підприємницька діяльність, розвиток ринку товарів і послуг в регіоні і країні, створення робочих місць і отримання прибутку.

Предметом діяльності підприємства є:

- виробництво, переробка, зберігання, відвантаження, заготівля і реалізація сільськогосподарської продукції, створення та експлуатація агропромислових об'єктів з виробництва та переробки зерна, олійних культур, м'яса, молока, птиці, плодоовочевої продукції та іншої продукції тваринництва і рослинництва;

- виробництво насіння сільськогосподарських культур;
- оптова, оптово-роздрібна, роздрібна торгівля;
- розведення великої рогатої худоби;
- племінне скотарство;
- пошук (розвідка) корисних копалин;
- зовнішньоекономічна діяльність, здійснювана відповідно до чинного законодавства України.

Стратегія розвитку ТОВ СП «Нібулон» включає три основні напрями:

- виробництво сільгосппродукції;
- зберігання і доведення продукції до товарної кондиції;
- торгівля і експорт сільгосппродукції, поєднання яких дає конкурентні переваги в порівнянні з традиційними вітчизняними виробниками та / або компаніями-експортерами.

Основна стратегічна задача ТОВ СП «Нібулон» – замкнути цикл, починаючи від виробництва продукції та її переробки, до реалізації кінцевому споживачеві, в тому числі зарубіжному, тобто досягти вертикальної інтеграції в сільському господарстві.

У компанії працює 3200 чоловік, причому середній вік співробітників - 29 років. Компанія підтримує зв'язок з 34 вузами. Оновлення колективу за рахунок молодих високоосвічених кадрів - один з чинників успіху, так як компанія довіряє молодим і надає їм можливість для самореалізації та подальшого розвитку.

Підприємство самостійно затверджує штатний розпис і встановлює форму оплати праці. На підприємстві встановлено п'ятиденний робочий тиждень. На сьогоднішній день заборгованості по платежах до бюджету у підприємства немає. Заробітна плата виплачується своєчасно.

Підприємство має 43 підрозділів, розташованих в одинадцяти областях України. Центральний офіс ТОВ СП «Нібулон» знаходиться в м. Миколаєві.

Проаналізуємо динаміку валюти балансу та його структури. Структуру і динаміку фінансового стану підприємства можна досліджувати за допомогою порівняльного аналітичного балансу (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз валюти балансу ТОВ СП «Нібулон» та його структури

№ з/п	Показник	На початок 2020 року		На кінець 2020 року		Відхилення	
		Сума, тис. грн.	% до валюти балансу	Сума, тис. грн.	% до валюти балансу	Сума, тис. грн.	% до початку року
АКТИВ							
1	Необоротні активи	1431898	35,668	3000131	51,394	1568233	109,52
2	Оборотні активи	2582570	64,33	2837281	48,604	254711	9,86
3	Витрати майбутніх періодів	81	0,002	150	0,003	69	85,19
ПАСИВ							
1	Власний капітал	718800	17,905	1439414	24,658	720614	100,25
2	Довгострокові зобов'язання	2538995	63,245	3247712	55,635	708717	27,91
3	Поточні зобов'язання	756754	18,85	1150436	19,707	393682	52,02
Валюта балансу		4014549	100	5837562	100	1823013	45,41

Безпосередньо з аналітичного балансу можна отримати ряд найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Таким чином, з аналізу валюти балансу ми бачимо, що на кінець року в порівнянні з початком року відбулися наступні зміни: - загальна сума валюти балансу зросла на 1823013 тис. Грн. або приріст склав 45,41%; - необоротні активи збільшилися на 1568233 тис. Грн. або на 109,52%; - оборотні активи збільшилися на 254 711 тис. Грн. або на 9,86%; - витрати майбутніх періодів збільшилися на 69 тис. Грн. або на 85,19%. Власний капітал на кінець року в порівнянні з початком року збільшився на 720 614 тис. Грн. або становить 100,25% власного капіталу на початок року; довгострокові

зобов'язання на кінець року збільшилися на 708 717 тис. грн., або на 27,91% більше ніж довгострокові зобов'язання на початок року; поточні зобов'язання на кінець року збільшилися на 393 682 тис. грн., або на 52,02% по відношенню до початку року. Оборотні активи в сумі з витратами майбутніх періодів повинні становити не менше 44% від валюти балансу, в нашому випадку частка оборотних активів у звітному році становить 48,607%. Збільшення власного капіталу є позитивним напрямком змін. За звітний рік також збільшилася сума довгострокової заборгованості.

Зміни в структурі балансу можна розділити на раціональні і нераціональні. До раціональних належать: збільшення основних засобів, запасів (з одночасним підвищенням чистого доходу), грошових коштів та їх еквівалентів, нерозподіленого прибутку, довгострокових зобов'язань. До нераціональним відносяться: збільшення поточної і довгострокової дебіторської заборгованості, поточних зобов'язань.

Ознаками балансу ТОВ СП «Нібулон» є відсутність різких змін в окремих статтях балансу; відсутність «хворих» статей (збитки, прострочена заборгованість банкам і бюджету); дебіторська заборгованість знаходиться у відповідності (рівновазі) з розмірами кредиторської заборгованості; запаси не перевищують величину мінімальних джерел їх формування (власних оборотних коштів, довгострокових кредитів і позик, короткострокових кредитів і позик).

Сформуємо аналітичну таблицю для дослідження динаміки і структури джерел капіталу (табл. 2.2).

З аналізу динаміки і структури джерел капіталу бачимо, що на кінець року в порівнянні з початком року відбулися наступні зміни: власний капітал підприємства збільшився на 720 614 тис. грн. за рахунок збільшення суми нерозподіленого прибутку на 23 348 тис. грн. і іншого додаткового капіталу на 697 266 тис. грн. Питома вага іншого додаткового капіталу займає найбільшу частину в джерелах формування власного капіталу і становить 83,744% на кінець 2020 року, приріст іншого додаткового капіталу становить 137,22%.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки і структури джерел капіталу ТОВ СП «Нібулон»

Показник	Сума, тис. грн.			Структура, %		
	На початок 2020 року	На кінець 2020 року	Відхилення	На початок 2020 року	На кінець 2020 року	Відхилення
Джерела формування власного капіталу						
Зареєстрований капітал	19	19	0	0,003	0,001	-
Інший додатковий капітал	508151	1205417	697266	70,694	83,744	137,22
Резервний капітал	11068	11068	0	1,54	0,769	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	199562	222910	23348	27,763	15,486	11,7
Разом	718800	1439414	720614	100	100	100,25
Джерела формування позикового капіталу						
Довгострокові кредити банків	160255	269222	108967	4,86	6,12	68,00
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	2373020	2969352	596332	72,00	67,51	25,13
Інші довгострокові зобов'язання	5720	9138	3418	0,17	0,21	59,76
Короткострокові кредити банків	353768	793623	439855	10,73	18,04	124,33
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	927	5209	4282	0,03	0,12	461,92
Кредиторська заборгованість за товарами і послугами	102228	178151	75923	3,1	4,05	74,27
Поточні зобов'язання за розрахунками	125607	11126	-114481	3,81	0,25	-91,14
Інші поточні зобов'язання	174224	162327	-11897	5,29	3,69	-6,83
Разом	3295749	4398148	1102399	100	100	48,93

Значну частку займає нерозподілений прибуток, питома вага якого на кінець звітного періоду становить 15,486%. Статутний капітал складає 0,001% структури власного капіталу. Резервний капітал залишився незмінним і в структурі на кінець року становить 0,769%. Позиковий капітал підприємства збільшився на 1102399 тис. грн. Найбільшу частку у формуванні позикового капіталу складають інші довгострокові фінансові зобов'язання, які на кінець року становлять 67,51%, їх приріст склав 25,13% на початок періоду. Сума короткострокових кредитів банків збільшилася на 439 855 тис. грн. Приріст 124,33%, їх частка в формуванні позикового капіталу збільшилася з 10,73% до 18,04%.

Довгострокові кредити банків на початок року становлять 4,86% в структурі позикового капіталу, а на кінець року збільшилася до 6,12%, підприємство отримало довгострокових кредитів на суму 108967 тис. грн. Приріст становить 68%. Збільшилася також кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на 75 923 тис. грн. Питома вага збільшилася з 3,1% до 4,05%. Зменшилася сума інших поточних зобов'язань на 11 897 тис. грн. Питома вага також зменшився з 5,29% до 3,69%. Незначну частку в формуванні позикового капіталу займають інші довгострокові зобов'язання. Вони на кінець періоду складають 0,21%, і за період збільшилися на 3418 тис. грн. (59,76%), і поточні зобов'язання за розрахунками 0,25%, які зменшилися на 114 481 тис. (Спад 91%). Найменшу частку 0,12% в формуванні позикового капіталу в попередньому періоді мала поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, яка збільшилася на 461,92%.

Для оцінки структури пасивів підприємства розраховуються показники фінансової стійкості:

- коефіцієнт фінансової автономії, визначається як співвідношення суми власних коштів до валюти балансу

$$K_{\text{авт}}^{2019} = 718800/4014549 = 0,18$$

$$K_{\text{авт}}^{2020} = 1439414/5837562 = 0,25$$

Значення коефіцієнта фінансової автономії для ТОВ СП «Нібулон» <0,5, що свідчить про низьку здатність підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; присутня тенденція до збільшення показника, що є позитивним.

- коефіцієнт фінансової залежності, як співвідношення суми позикових коштів до валюти балансу.

$$K_{ф.з}^{2019} = 2538995 + 756754 / 4014549 = 0,82$$

$$K_{ф.з}^{2020} = 3247712 + 1150436 / 5837562 = 0,75$$

Значення коефіцієнта фінансової залежності вказує скільки доводиться позикового капіталу на одиницю сукупних джерел і свідчить про фінансову залежність підприємства від позикового капіталу, але тенденція до зменшення показника має позитивне значення.

Проаналізуємо структуру активів підприємства, метою дослідження є визначення загальних пропорцій імобілізації капіталу підприємства в його майні, а також виявлення резервів оптимізації структури активів.

Аналізу підлягають I, II, III розділи балансу. Активи підприємства та їх структура вивчають як з точки зору участі в виробництві, так і з точки зору ліквідності. Безпосередньо з'ясовується участь у виробничому циклі основних фондів, нематеріальних активів, запасів і витрат, грошових коштів. При цьому уточнюються найбільш ліквідні активи підприємства: грошові кошти на рахунках і найменш ліквідні активи - в основному основні фонди та інші необоротні активи. Зміна структури активів підприємства в бік збільшення частки оборотних активів вказує на формування більш мобільної структури активів, що сприяє прискоренню їх оборотності.

Проведемо оцінку структури активу балансу ТОВ СП «Нібулон», результати оцінки зведемо в табл. 2.3.

З аналізу динаміки і структури активів підприємства бачимо, що відбулися наступні зміни: активи взагалі збільшилися на 1823013 тис. грн. Приріст становить 45,41%; необоротні активи збільшилися на 1568233, приріст 109,52%; оборотні активи збільшилися на 254 711 тис. грн., приріст 9,86%.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки і структури активів підприємства

Показник	Сума, тис. грн.			Структура, %		% к початок року
	На поч.2020 року	На кін.2020 року	Відхилення	На поч.2020 року	На кін.2020 року	
1	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції	47795	196638	148843	1,19	3,37	311,42
Основні засоби	1375448	2788648	1413200	34,26	47,77	102,74
Довгострокові біологічні активи	2726	5116	2390	0,07	0,09	87,67
Довгострокові фінансові інвестиції	5013	8525	3512	0,12	0,15	70,06
Довгострокова дебіторська заборгованість	916	1204	288	0,02	0,02	31,44
Разом за розділом I	1431898	3000131	1568233	35,668	51,394	109,52
II. Оборотні активи						
Запаси:						
виробничі запаси	139206	104805	-34401	3,47	1,8	-24,71
поточні біологічні активи	11052	19130	8078	0,28	0,33	73,09
незавершене виробництво	66023	140425	74402	1,64	2,41	112,69
готова продукція	142776	126678	-16098	3,56	2,17	-11,28
Товари	1178380	1107022	-71358	29,35	18,96	-6,06
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	68988	125242	56254	1,72	2,15	81,54
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
з бюджетом	750065	888571	138506	18,68	15,22	18,47
за виданими авансами	217649	198660	-18989	5,42	3,4	-8,72
Інша поточна дебіторська заборгованість	3924	6274	2350	0,10	0,11	59,89
Грошові кошти та їх еквіваленти	3670	107276	103606	0,09	1,84	2823
Інші оборотні активи	837	13198	12361	0,02	0,23	1476,82
Разом за розділом II	2582570	2837281	254711	64,33	48,604	9,86
III. Витрати майбутніх періодів	81	150	69	0,002	0,003	85,19
Разом активи	4014549	5837562	1823013	100	100	45,41

Необоротні активи: незавершене будівництво зросло на 148 843 тис. грн. Частка в структурі активів збільшилася до 3,37%; збільшилася сума основних засобів на 1413200 тис. грн. (102,74%); вирости також довгострокові біологічні активи на 5116 тис. грн. (87,67%); довгострокові фінансові інвестиції зросли на 3512 тис. грн. (70,06%); дещо підвищилася довгострокова дебіторська

заборгованість на 288 тис. (31,44%). За оборотних активів: виробничі запаси зменшилися на 34401 тис. грн. Їх частка в загальній сумі активів зменшилася і становить 1,8% на кінець звітного періоду; поточні біологічні активи збільшилися на 73,09%; незавершене виробництво збільшилося на 74402 тис. грн., в структурі його частка становить 2,41%; готова продукція зменшилася на 16098 тис. грн. також зменшилися запаси товарів на 71358 тис. грн. дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги збільшилися на 56254 тис. грн., її частка збільшилася з 1,72% до 2,15%; дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зросла на 138 506 тис. грн., а за виданими авансами зменшилася на 18989 тис. грн. інша поточна дебіторська заборгованість збільшилася на 2350 тис. грн., її частка також збільшилася до 0,11%; збільшилася сума грошових коштів в національній валюті та іноземній на 44484 і 59122 тис. грн. відповідно, що може свідчити про раціональному розподілі коштів на підприємстві. Інші оборотні активи також збільшилися на 12361 приріст склав 1476,82%. Сума активів підприємства збільшилася за звітний рік на 1823013 тис. грн. Що є позитивним напрямком змін, оскільки свідчить про підвищення виробничого потенціалу підприємства.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ СП «Нібулон»

Аналіз фінансових результатів діяльності слід почати з аналізу формування і напрямків використання прибутку, тобто вивчення джерел формування, а також виявлення основних резервів поліпшення механізму розподілу і системи управління.

Проведемо аналіз структури і динаміки доходів ТОВ СП «Нібулон», результати аналізу представлені в табл. 2.4. За 2019 рік чистий дохід від реалізації продукції становить 4812961 тис. грн. За період 2020 року збільшився на 605 129 тис. грн. (12,57%) і становить 5418090 тис. грн.

Таблиця 2.4

Аналіз структури і динаміки доходів ТОВ СП «Нібулон»

Показники	2019 рік		2020 рік		Відхилення		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	% до 2019 року	Питокої ваги
Чистий дохід від реалізації продукції	4812961	44,842	5418090	46,070	605129	12,57	1,228
Інші операційні доходи	5917943	55,137	5744041	48,842	-173902	-2,94	-6,295
Інші фінансові доходи	76	0,001	377	0,003	301	396,05	0,002
Інші доходи	2252	0,021	598031	5,085	595779	26455,55	5,064
Разом	10733232	100,00	11760539	100,000	1027307	9,57	-

Частка чистого доходу від реалізації продукції в загальній сумі доходів досить висока і становить 44,842% за минулий період і 46,070% за звітний період, тобто його частка дещо збільшилася. Інші операційні доходи зменшилися на 173 902 тис. грн. (2,94%) і в 2020 році становлять 5744041 тис. грн.

Частка цього показника в загальній сумі доходів є найбільшою і в минулому періоді становила 55,137%, а в звітному періоді зменшилася на 6,295 п.п. і становить 48,842%. У звітному році інші фінансові доходи збільшилися на 301 тис. грн. (396,05%) і становлять 377 тис. грн. Збільшилася і їх частка, а саме з 0,001% до 0,003%. Також спостерігається позитивна зміна інших доходів, збільшення склало 595 779 тис. грн. і в звітному році їх розмір склав 598 031 тис. грн., частка зросла з 0,021 % до 5,085 %.

Проведемо аналіз структури і динаміки витрат, результати аналізу представлені в табл. 2.5.

У минулому році витрати підприємства склали 10607707 тис. грн. У звітному періоді витрати збільшилися на 10,68% (1133104 тис. грн.) і склали 11740811 тис. грн. Найбільшу частину в структурі витрат підприємства займають інші операційні витрати, які зменшилися на 5,33% або 326 513 тис. грн. і становлять на кінець поточного року 5804576 тис. грн. Питома вага зменшилася з 57,80% до 49,44%. Наступною за величиною частки в структурі витрат є собівартість реалізованої продукції. На початок 2020 року собівартість продукції склала 3 634 207 тис. грн. і займала 34,26% від усіх витрат підприємства. На кінець 2020 року собівартість становить 4068308 тис. грн. і займає 34,65% всіх витрат. Собівартість збільшилася на 434 101 тис. грн. або 11,94%, питома вага збільшилася на 0,39 п.п. Витрати на збут зросли з 525 376 тис. грн. до 640 540 тис. грн. Приріст склав 115164 тис. грн. або 21,92%, що може бути викликано додатковим проведенням маркетингового дослідження або освоєння нових ринків збуту. Питома вага витрат на збут в поточному році становить 5,46%. Слід зазначити інтенсивне збільшення інших витрат на 720 151 тис. грн. (5978,84%) і склали на кінець звітного року 732 196 тис. грн.

Таблиця 2.5

Аналіз структури і динаміки витрат ТОВ СП «Нібулон»

Показники	2019 рік		2020 рік		Відхилення		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	% до 2019 року	Питокої ваги
Собівартість реалізованої продукції	3634207	34,26	4068308	34,65	434101	11,94	0,39
Адміністративні видатки	122269	1,15	205414	1,75	83145	68,00	0,60
Витрати на збут	525376	4,95	640540	5,46	115164	21,92	0,50
Інші операційні витрати	6131089	57,80	5804576	49,44	-326513	-5,33	-8,36
Фінансові витрати	139798	1,32	243879	2,08	104081	74,45	0,76
Інші витрати	12045	0,11	732196	6,24	720191	5978,84	6,12
Податок на прибуток від звичайної діяльності	42923	0,40	45898	0,39	2975	6,93	-0,01
Разом	10607707	100	11740811	100	1133104	10,68	

Питома вага других витрат Зросла з 0,11% до 6,24% від Загальної суми витрат підприємства. Фінансові витрати за звітний рік збільшилися і в поточному році становлять 243 879 тис. грн. Тоді як в минулому році становили 139 798 тис. грн. Тобто збільшилися на 104 081 тис. грн. (74,45%), частка фінансових витрат в структурі витрат підприємства збільшилася з 1,32% до 2,08%. Сума адміністративних витрат збільшилася на 83145 тис. грн. або 68,00%, що свідчить про розширення діяльності. За 2020 рік збільшилася сума податку на прибуток від звичайної діяльності. Податок на прибуток від звичайної діяльності в поточному році становить 45898 тис. грн. Тобто збільшився на 2975 тис. грн. Підприємство не має витрат від участі в капіталі та надзвичайних витрат.

Необхідною елементом аналізу є дослідження результатів господарської діяльності. Для проведення аналізу складемо аналітичну табл. 2.6.

Дохід (виручка) від реалізації продукції за 2019 рік склав 4852248 тис. грн. За 2020 рік – 5488305 тис. грн. Приріст склав 636 057 тис. (13,11%). Пропорційно виручці збільшився і податок на додану вартість на 30928 тис. грн. (78,72%) і становить за звітний період 70215 тис. грн. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції зріс на 605 129 тис. грн. (12,57%) і становить за звітний період 5418090 тис. грн. Така динаміка показника є позитивним явищем. Собівартість реалізованої продукції збільшилася з 3634207 тис. грн. до 4068308 тис. грн., зміна становить 434101 тис. грн. (11,94%). Валовий прибуток збільшився на 171 028 тис. грн. (14,51%) і становить 1349782 тис. грн. за звітний період. Інші операційні доходи зменшилися на 173 902 тис. грн. (2,94%) і в звітному році складають 5744041 тис. грн. Сума адміністративних витрат збільшилася на 83145 тис. грн. або 68,00%, що свідчить про розширення діяльності. Витрати на збут зросли з 525 376 тис. грн. до 640 540 тис. грн. Приріст склав 115164 тис. грн. або 21,92%. Інші операційні витрати зменшилися на 5,33% або 326 513 тис. грн. і становлять на кінець 2020 року 5804576 тис. грн.

Таблиця 2.6

Аналіз фінансових результатів ТОВ СП «Нібулон»

№ з/п	Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
		Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	% до початку року
1	2	4	5	6	7
1	Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4852248	5488305	636057	13,11
2	Податок на додану вартість	39287	70215	30928	78,72
3	Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4812961	5418090	605129	12,57
4	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3634207	4068308	434101	11,94
5	Валовий прибуток	1178754	1349782	171028	14,51
6	Інші операційні доходи	5917943	5744041	-173902	-2,94
7	Адміністративні витрати	122269	205414	83145	68,00
8	Витрати на збут	525376	640540	115164	21,92
9	Інші операційні витрати	6131089	5804576	-326513	-5,33
10	Прибуток від операційної діяльності	317963	443293	125330	39,42
11	Інші фінансові доходи	76	377	301	396,05
12	Інші доходи	2252	598031	595779	26455,6
13	Фінансові витрати	139798	243879	104081	74,45
14	Інші витрати	12045	732196	720191	5978,84
15	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	168448	65626	-102822	-61,04
16	Податок на прибуток від звичайної діяльності	42923	45898	2975	6,93
17	Прибуток від звичайної діяльності	125525	19728	-105797	-84,28
18	Чистий прибуток	125525	19728	-105797	-84,28

Фінансові результати від операційної діяльності збільшилися на 125330 тис. грн. (39,42%), тобто в звітному році складають 443 293 тис. грн. Спостерігається позитивна тенденція змін. У звітному році інші фінансові доходи збільшилися на 301 тис. грн. (396,05%) і становлять 377 тис. грн. Також

спостерігається істотне підвищення інших доходів, збільшення склало 595779 тис. грн. і становлять за звітний період 598 031 грн. Фінансові витрати в поточному році становлять 243 879 тис. грн., Тоді як в минулому році становили 139 798 тис. грн., Тобто збільшилися на 104 081 тис. грн. (74,45%). Інші витрати збільшилися на 720 151 тис. грн. і склали на кінець звітного року 732 196 тис. грн. Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування зменшилися з 168 448 тис. грн. за минулий період до 65626 тис. грн., зміна склала 102 822 тис. грн. Збільшився податок на прибуток від звичайної діяльності, зміна склала 2975 тис. грн. і за звітний період становить 45898 тис. грн. Фінансові результати від звичайної діяльності зменшилися з 125 525 тис. грн. до 19728 на 105797 тис. грн. Доходів і витрат від надзвичайних подій підприємство не має. Чистий прибуток становить 19728 тис. грн. за 2020 рік, сума зменшилася на 105797 тис. грн. Така динаміка показника є негативною.

Рентабельність – це сума прибутку, яка припадає на одиницю виручки, собівартості, активів і т.п. Теоретично концептуальну формулу коефіцієнтів рентабельності можна модифікувати по-різному і таким чином сформулювати багато показників. Проведемо розрахунок показників рентабельності, результати розрахунку наведемо в табл. 2.7.

Рентабельність всіх активів по чистому прибутку зменшилася з 3,13% за минулий рік до 0,34% за звітний рік, зменшення склало 2,79 п.п. Рентабельність власного капіталу по чистому прибутку зменшилася і становить за 2020 рік 1,37%. Рентабельність фінансових інвестицій також зменшилася і становить 231,41%, але все одно залишається на надзвичайно високому рівні. Рентабельність необоротного (постійного) капіталу знизилася на 8,11 п.п., становить 0,66%. Рентабельність функціонуючого капіталу зменшилася з 6,87% до 1,17%. Коефіцієнт рентабельності всіх операцій по чистому прибутку зменшився і становить 0,32% в 2020 році. Коефіцієнт рентабельності фінансової діяльності збільшився з 1,53% до 61,31%, тобто на 59,78 п.п.

Таблиця 2.7

Система показників рентабельності ТОВ СП «Нібулон»

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Рентабельність всіх активів за чистим прибутком, %	3,13	0,34	-2,79
Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком, %	17,46	1,37	-16,09
Рентабельність фінансових інвестицій, %	2503,99	231,41	-2272,58
Рентабельність необоротного (постійного) капіталу, %	8,77	0,66	-8,11
Рентабельність оборотного капіталу, %	6,87	1,17	-5,7
Коефіцієнт рентабельності всіх операцій за чистим прибутком	2,53	0,32	-2,21
Коефіцієнт рентабельності фінансової діяльності	1,53	61,31	59,78
Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком, %	32,43	33,18	0,75
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	3,45	0,48	-2,97
Рентабельність реалізації (продажу), %	2,59	0,36	-2,23

Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком збільшилася з 32,43% до 33,18%. Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком зменшилася і становить 0,48%. Показник рентабельності продажів зменшився з 2,59% до 0,36%. Як бачимо, за звітний рік показники рентабельності підприємства значно знизилися. Це свідчить про деяке погіршення ефективності діяльності підприємства.

2.3. Аналіз і оцінка фінансових коефіцієнтів ТОВ СП «Нібулон»

Метою аналізу фінансових коефіцієнтів підприємства є визначення джерел фінансування поточної діяльності підприємства, рівня залежності

(незалежності) від позичкового капіталу для оцінки фінансової стійкості, вивчення рівня і основних факторів платоспроможності підприємства, а також визначення резервів підвищення ліквідності до оптимального рівня і забезпечення нормальної фінансової стійкості.

Для проведення аналізу фінансової стійкості підприємства скористаємося табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз фінансового забезпечення діяльності ТОВ СП «Нібулон»

Показник	Технологія розрахунку	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Коефіцієнт фінансової автономії	[Власні кошти]: [Валюта балансу]	0,18	0,25	0,07
Коефіцієнт фінансової залежності	[Позикові кошти]: [Валюта балансу]	0,82	0,75	-0,07
Коефіцієнт фінансового ризику	[Позикові кошти]: [Власні кошти]	4,59	3,06	-1,53
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	[Власні кошти – Необоротні активи]: [Оборотні активи]	-0,28	-0,55	-0,27
Сума робочого капіталу, тис. грн.	[Оборотні активи] - [Короткострокові зобов'язання]	1825897	1686995	-138902
Індекс постійного активу	[Необоротні активи]: [Власні кошти]	1,99	2,08	0,09
Частка довгострокових позик в загальній сумі зобов'язань	[Довгострокові зобов'язання]: [Позикові кошти]	0,77	0,74	-0,03
Коефіцієнт фінансової стабільності	[Власні кошти]: [Позикові кошти]	0,22	0,33	0,11

Стабільний фінансовий стан підприємства позитивно впливає на здійснення його господарської діяльності. Аналіз фінансової стійкості показує структуру капіталу підприємства за складом і джерелами фінансування, частку власних і позикових коштів у майні підприємства, дає можливість

прослідкувати, чи відповідають ці показники оптимальним значенням. Повний стан фінансової стійкості підприємства можна визначити, вивчаючи співвідношення між статтями активу і пасиву балансу.

У 2019 коефіцієнт фінансової автономії становив 0,18, а в 2020 році він збільшився на 0,07 і становить 0,25, але він не відповідає нормативному значенню $> 0,5$. Коефіцієнт фінансової залежності зменшився з 0,82 в минулому періоді до 0,75 у звітному році. Коефіцієнт фінансового ризику зменшився і в звітному році становить 3,06, що є позитивним моментом. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами зменшився. Сума робочого капіталу зменшилася з 1825897 тис. грн. в минулому році до 1686995 тис. грн. в звітному, відхилення склало 138902 тис. грн. Індекс постійного активу виріс і в звітному році становить 2,08, це свідчить про збільшення частки необоротних активів в сумі активу підприємства і позитивною була б тенденція до зменшення даного показника. Довгострокових позик у загальній сумі позикових коштів в минулому році склала 0,77, а в звітному році – 0,74, тобто зменшилася на 0,03. Коефіцієнт фінансової стабільності збільшився на 0,11 і становить в звітному році 0,33, що не відповідає нормативному значенню – більше 1. Але динаміка показника є позитивною.

Основна умова фінансової стійкості може розглядатися як належне співвідношення вартості оборотних активів і джерел їх фінансування (власних і позикових). Забезпеченість запасів і витрат джерелами фінансування є основою фінансової стійкості, а платоспроможність - її зовнішнім проявом. Фінансова стійкість вважається нормальною, якщо величина залучених для формування запасів і фінансування витрат за короткостроковими зобов'язаннями не перевищує вартості виробничих запасів і запасів готової продукції.

Сума виробничих запасів і готових товарів підприємства складають 281982 тис. грн. і 23148 тис. грн. на початок і кінець року відповідно. Короткострокові зобов'язання складають 756 754 тис. грн. і 1150436 тис. грн. на початок і на кінець відповідно. Фінансова стійкість підприємства не є нормальною, оскільки запаси перевищують короткострокові зобов'язання.

Діагностика фінансового стану підприємства передбачає необхідність оцінки умов, що характеризують (формують) картину руху коштів (їх наявність на підприємстві, напрямки та обсяги видатків, забезпеченість грошових витрат власними ресурсами, наявність резервів і т.д.). З огляду на це, при проведенні аналізу фінансового стану пильну увагу слід приділити аналізу платоспроможності підприємства. Платоспроможність – це здатність підприємства погасити борги у разі одночасного подання вимог про погашення боргів усіма кредиторами підприємства.

Для визначення платоспроможності підприємства з урахуванням ліквідності його активів зазвичай використовують баланс. Аналіз ліквідності балансу полягає в зіставленні активів, згрупованих за ступенем їх ліквідності, з сумами зобов'язань по пасиву, згрупованих за строками їх погашення. Пасиви балансу за показником терміновості їх погашення можна розділити так:

П1 – термінові зобов'язання (кредиторська заборгованість). П1 на початок 2020 року становлять 402 059 тис. грн. і 351 604 тис. грн. на кінець року.

П2 – короткострокові пасиви (короткострокові кредити і позики). П2 на початок 2020 року 354 695 тис. грн. і кінець року 798 832 тис. грн.

П3 – довгострокові кредити і позики, орендні зобов'язання. П3 на початок року 2538995 тис. грн. і на кінець року 3247712 тис. грн.

П4 – постійні пасиви (власні кошти за винятком орендних зобов'язань та заборгованості перед засновниками). П4 складають 718800 тис. грн. на початок 2020 року і на кінець року 1439414 тис. грн.

Класифікація активів і пасивів балансу, їх зіставлення дають можливість оцінити ліквідність балансу. Ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства такими активами, термін перетворення яких в гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. Аналізуючи платоспроможність підприємства, доцільно скласти також баланс ліквідності підприємства, дає можливість чітко уявити структуру ліквідних активів. Такий баланс будується за принципом угруповання активів від найбільш до найменш ліквідним. При цьому в найбільш ліквідних коштів (перша група) відносять: кошти в касі,

кошти на поточному рахунку, цінні папери, інші засоби. На початок року сума найбільш ліквідних активів становить 3670 тис. грн., А на кінець року – 107276 тис. грн. У разі необхідності термінового покриття боргів саме ці кошти можуть бути використані перш.

До другої групи відносять активи із середнім терміном реалізації (середньої ліквідності): готова продукція, дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові вкладення. На початок року – 2372834 тис. грн., На кінець року – 2471577 тис. грн.

До третьої групи належать активи повільної (утрудненою) реалізації: виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, незавершене виробництво. На початок року – 206147 тис. грн., на кінець – 258578 тис. грн.

До останньої, четвертої групи відносять активи, важко реалізувати: основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові вкладення, незавершене будівництво. На початок року – 1431898 тис. грн., На кінець року – 3000131 тис. грн.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо:

$A1 > П1$, тобто найбільш ліквідні активи рівні за величиною термінові зобов'язаннями або перебивають їх. Для нашого підприємства: 3670 тис. грн. < 402059 тис. грн. на початок року і 107276 тис. грн. < 351604 тис. грн. на кінець 2020 року, це свідчить про нестійкому стані підприємства, оскільки ліквідні активи не покривають термінові зобов'язання. У разі термінової необхідності підприємство не зможе погасити всі термінові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

$A2 > П2$, тобто швидко реалізованих активи рівні за величиною короткострокових пасивів або перебивають їх. Для нашого підприємства: 2372834 тис. грн. > 354695 тис. грн. на початок року і 2471577 тис. грн. > 798832 тис. грн. на кінець року, отже швидко реалізованих активи перебивають короткострокові пасиви.

$A3 > П3$, тобто важкореалізовані активи дорівнюють за величиною довгострокових пасивів або перебивають їх. Для нашого підприємства: на

початок року – 206147 тис. грн. < 2538995 тис. грн., На кінець 2020 року – 258578 тис. грн. < 3247712 тис. грн. Отже, підприємство не в змозі погасити довгострокову заборгованість за рахунок активів повільної реалізації.

$A4 < П4$, тобто постійні пасиви рівні важкореалізовуваної активів або перекривають їх. Для нашого підприємства: в минулому періоді – 1431898 тис. грн. > 718800 тис. грн., в звітному – 3000131 тис. грн. > 1439414 тис. грн. Постійні пасиви не перекривають важкореалізоване активи, що має глибокий економічний сенс, тому в такому разі не гарантується важлива умова платоспроможності – наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечують безперебійний відтворювальний процес.

Платоспроможність та ліквідність можна оцінити за допомогою системи відносних показників, розрахунок яких представлений в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Розрахунок показників ліквідності та платоспроможності ТОВ СП «Нібулон»

Показник	На початок 2020 р.	На кінець 2020 р.	Відхилення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, К1	0,005	0,093	0,088
Проміжний коефіцієнт ліквідності, К2	1,37	1,15	-0,23
Коефіцієнт покриття (проміжної платоспроможності), К3	3,41	2,47	-0,95
Коефіцієнт загальної платоспроможності, К4	1,02	0,87	-0,14
Коефіцієнт загальної ліквідності, К5	3,41	2,45	-0,96

Коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,088, його розмір на кінець року становить 0,093, що не відповідає нормативному значенню. А це означає, що підприємство не зможе швидко погасити поточну заборгованість. Проміжний коефіцієнт ліквідності зменшився з 1,37 в минулому році до 1,15 у звітному році, але коефіцієнт відповідає нормативному значенню «більше 0,7». Коефіцієнт покриття (платоспроможності) зменшився на 0,95 і в звітному році

становить 2,47. Така динаміка показника є негативним явищем, але він відповідає нормативному значенню «більше 2». Коефіцієнт загальної платоспроможності зменшився з 1,02 в минулому році до 0,87 у звітному. Така зміна є негативним явищем. Коефіцієнт загальної ліквідності у звітному періоді становить 2,45, що відповідає нормативному значенню «більш 1».

В цілому можна сказати, що підприємство має задовільний баланс, позитивні фінансові результати своєї діяльності, що свідчить про стабільне фінансове становище. Разом з тим, деякі показники мають негативну тенденцію, значення фінансових коефіцієнтів менше нормативних значень, що свідчить про нестабільне становище підприємства.

РОЗДІЛ 3

ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ СП «НІБУЛОН»

3.1. Прогнозування фінансової звітності підприємства методом «відсотка зростання продажів»

Секрет успіху бізнесу багато в чому залежить від уміння менеджерів прогнозувати майбутнє і на цій основі формувати плани розвитку підприємства. Уміння прогнозувати фінансові результати є показником професіоналізму і володіння менеджерами ефективними методами розрахунку. Прогнозування дозволяє оцінити економічні та фінансові перспективи розвитку підприємства, виробити стратегію і тактику дій при здійсненні виробничо-збутової і фінансової діяльності.

Методи складання прогнозної фінансової звітності повинні бути універсальними по відношенню до діяльності підприємства, повинні забезпечувати вирішення завдань в частині обліку здійснених капітальних вкладень і поточних витрат, комерційне кредитування покупців підприємством і постачальниками підприємства, враховувати коливання курсу базової валюти, в якій проводиться бюджетування, систему оподаткування діяльності підприємства, мати програмну реалізацію, що дозволяє систематично проводити прогнозування і формувати бухгалтерський баланс і звіт про прибутки і збитки.

Зазвичай, прогнозована фінансова звітність включає:

- звіт про фінансові результати;
- баланс;
- звіт про рух грошових коштів.

З метою оцінки прогнозованого фінансового результату, фінансового стану, визначення потреб в джерелах фінансування, перш за все, використовують баланс і звіт про фінансові результати за кілька попередніх років (3-7 років).

Процес підготовки фінансових звітів поділяється на кілька етапів:

1. Прогнозування доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Найчастіше його починають з огляду на величини продажу за минулі кілька років. Прогноз продажів базується на останніх трендах продажів плюс прогнози економічного стану регіону, ринку, країни і т.д.

2. Підготовка проектного звіту про фінансові результати, кожна стаття якого збільшується (зменшується) відповідно до концепції складання прогнозу – в залежності або незалежно від відсотка зростання (зниження) обсягу реалізації продукції. Мета його складання – визначення показника «приріст нерозподіленого прибутку».

3. Коригування власного капіталу (в прогнозованому балансі) на величину «приріст нерозподіленого прибутку». Інші статті балансу можуть прогнозуватися індивідуально або в залежності від зміни обсягів реалізації.

4. Розрахунок показника «додатково необхідні фонди» і розподіл його величини за статтями балансу. Статті, які використовуються для балансування за рахунок «додатково необхідних фондів», називаються регуляторними.

Для ТОВ СП «Нібулон» будівництво власного флоту і відродження судноплавства по Дніпру дає можливості знизити вартість перевезень у порівнянні з залізничним транспортом в 5 разів, розширити діапазон надання сільськогосподарських послуг, зі зберігання та перевезення продукції, дає потужний поштовх суднобудування в Україні, і в результаті позитивно сприяє розвитку економіки України. Будівництво власних елеваторів скорочує витрати пов'язані з організацією та зберіганням зерна, адже вартість зберігання однієї тони на сьогоднішній день коштує майже 300 доларів, та більшість існуючих елеваторів (понад 60% елеваторів України) побудовані ще за радянських часів, тому економічно ефективним в зв'язку з нарощуванням виробничих потужностей є будівництво нових, власних елеваторів.

Нарощування виробничих потужностей дасть можливість збільшити виручку від реалізації продукції. Прогнозовано вона збільшиться приблизно на 15% (виручка в 2018 збільшилася на 12,57%, в 2019 збільшилася на 31% в

порівнянні з 2018, а в 2020 – на 42,7% в порівнянні з 2019). Таким чином, можна спрогнозувати деякі статті звіту про фінансові результати на 2021 рік, наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозовані статті звіту про фінансові результати ТОВ СП «Нібулон» на 2021 рік, грн.

Статті	2020 рік (звіт)	Прогнозна зміна	2021 рік (прогноз)
Дохід (виручка) від реалізації продукції	5488305	Темп роста 1,15	6265551
Податок на додану вартість	70215	-	80747
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	5418090	-	6184804
Собівартість реалізованої продукції	4068308	до 74 коп. на 1 грн. виручки	4636508
Валовий прибуток	1349782	-	1548296
Інші операційні доходи	5744041	-	5744041
Адміністративні витрати	205414	до 3,8 % від виручки	235023
Витрати на збут	640540	11% від виручки	680328
Інші операційні витрати	5804576	-	5804576
Прибуток від операційної діяльності	443293	-	572410

Як бачимо, показники діяльності підприємства значно покращиться. Також зауважимо, що підприємство з урахуванням зростання виручки від реалізації і скорочення витрат в прогнозованому періоді забезпечить прибуткову діяльність.

Прогнозований звіт про фінансові результати є основою для складання балансу на майбутні періоди. Якщо при складанні прогнозованого звіту про фінансові результати був використаний метод відсотка від продажів, то цей метод доцільно застосовувати і при побудові балансу, тобто при зростанні обсягів реалізації та ефективному використанні ресурсів пропорційно повинна зростати і сума за статтями балансу: запаси, дебіторська і кредиторська

заборгованість, грошові кошти, основні засоби. Слід зазначити, що практичні працівники не завжди погоджуються, наприклад, що існує прямо (назад) пропорційний зв'язок між вартістю основних засобів і досить частими змінами обсягу виробництва і виручкою від реалізації. Тому метод відсотка від продажів застосовують для складання чорнового варіанту прогнозованого балансу.

Статті прогнозованого балансу прийнято класифікувати в залежності від обсягів продажів на автоматично утворені і регульовані.

До автоматично утвореним відносять:

- необоротні активи (без довгострокових фінансових інвестицій);
- оборотні активи;
- витрати майбутніх періодів;
- поточні зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

Звідси регульовані статті – це:

- довгострокові фінансові інвестиції;
- власний капітал (за винятком нерозподіленого прибутку);
- нерозподілений прибуток (непокриті збитки), які утворюються за рахунок додавання приросту нерозподіленого прибутку зі звіту про фінансові результати;
- забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- довгострокові зобов'язання.

Варто зауважити, що зазначена класифікація не є стандартною і може змінюватися в залежності від ситуації. Саме регульовані статті використовують при розподілі додатково необхідних фондів, визначають потребу в джерелах фінансування або їх надлишок на дату складання прогнозованого балансу. Для цього необхідно порівняти валюту активу і пасиву прогнозованого балансу, яка майже завжди буде тотожною.

Для складання прогнозованого балансу для нашого підприємства використовуємо метод «відсотка зростання продажів»:

1. Оборотні активи змінюються прямо пропорційно зміні обсягу реалізації: приріст обсягу реалізації для ТОВ СП «Нібулон» складе на 2021 рік 15% (за 2018 виручка виросла на 42,7 %, в 2019 – 31,48%, в 2020 – 12,57%).

2. Приріст вартості основних засобів складе 10% (за рахунок введення в експлуатацію нових об'єктів).

3. Поточні зобов'язання змінюються прямо пропорційно зміні обсягу реалізації: 20%.

4. Сума власного капіталу збільшується на розмір нерозподіленого прибутку, залежить від рівня рентабельності і коефіцієнта капіталізації прибутку:

$$\Delta \text{НП} = V_{\phi} \times \text{Tr}^{\text{вир}} \times \text{ROS} \times K_{\text{кп}} = 5418090 \times 1,15 \times (19728/5418090) \times 1 = 5418090 \times 1,15 \times 0,0036 \times 1 = 22431 \text{ (тис. грн.)}$$

Тут, рівень рентабельності продажів визначався як відношення прибутку до суми виручки, тобто прогнозне значення рівня рентабельності відповідає його фактичним значенням. Коефіцієнт капіталізації прибутку становить 1, тому що вся чистий прибуток підприємства капіталізується.

Складемо прогнозний баланс для ТОВ СП «Нібулон» на 2021 рік (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Прогнозний баланс ТОВ СП «Нібулон» на 2021 рік

тис. грн.

Актив	На кінець 2020 року (звіт)	На кінець 2021 року (прогноз)	Уточнений прогноз
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	196638	196638	196639
Основні засоби:			
- залишкова вартість	2788648	3067513	3067513
Довгострокові біологічні активи	5116	5116	5116

1	3	4	5
Довгострокові фінансові інвестиції:			
Інші фінансові інвестиції	8525	8525	8525
Довгострокова дебіторська заборгованість	1204	1204	1204
Разом за розділом I	3000131	3082357	3082357
II. Оборотні активи			
Запаси	104805	120526	120526
Поточні біологічні активи	19130	22000	22000
Незавершене виробництво	140425	161489	161489
Готова продукція	126678	145680	145680
Товари	1107022	1273075	1273075
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	125242	144028	144028
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- з бюджетом	888571	1021857	1021857
- за виданими авансами	198660	228459	228459
Інша поточна дебіторська заборгованість	6274	7215	7215
Грошові кошти та їх еквіваленти	107276	123367	123367
Інші оборотні активи	13198	15178	15178
Разом за розділом II	2837281	3262873	3262873
III. Витрати майбутніх періодів	150	150	150
Баланс	5837562	6345380	6345380
Пасив	На кінець 2020 року (звіт)	На кінець 2021 року (прогноз)	Уточнений прогноз
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	19	19	19
Додатковий вкладений капітал			
Інший додатковий капітал	1205417	1205417	1205417
Резервний капітал	11068	11068	11068
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	222910	245341	245341
Разом за розділом I	1439414	1461845	1461845

Продовження табл. 3.2

1	3	4	5
II. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	269222	269222	329018
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	2969352	2969352	2969352
Інші довгострокові зобов'язання	9138	9138	9138
Разом за розділом II	3247712	3247712	3307508
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	793623	912666	1165693
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	5209	5990	5990
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	178151	204874	204874
Поточні зобов'язання за розрахунками:		0	0
- за отриманими авансами	996	1145	1145
- з бюджетом	6266	7206	7206
- зі страхування	956	1099	1099
- з оплати праці	2908	3344	3344
Інші поточні зобов'язання	162327	186676	186676
Разом за розділом III	1150436	1323001	1576027
Баланс	5837562	6032558	6345380

Як бачимо з першого прогнозного розрахунку, актив перевищує пасив, тобто у підприємства недостатньо джерел фінансування, щоб покрити потребу в прирості активів для забезпечення запланованого приросту обсягу реалізації.

Потреба в додатковому фінансуванні для забезпечення зростання обсягу реалізації становить $6345380 - 6032558 = 3112823$ тис. грн. Складемо план покриття дефіциту за рахунок залучення кредитних ресурсів.

Приріст необоротних активів склав $3082357 - 3000131 = 82226$ тис. грн., А приріст відповідних довгострокових джерел капіталу (власний капітал і довгострокові зобов'язання) склав 22431 тис. грн. Дефіцит довгострокового капіталу становить 59795 тис. грн., що може бути покрито за рахунок довгострокових кредитів.

Приріст оборотного капіталу склав $3262873 - 2837281 = 425592$ тис. грн. Приріст короткострокових джерел капіталу (поточні зобов'язання) складають 172565 тис. грн. Існує потреба в додатковому залученні короткострокових кредитів на суму 253 027 тис. грн.

Для фінансування дефіциту капіталу підприємству необхідно залучити 59795 тис. грн. довгострокових кредитів і 253027 тис. грн. короткострокових кредитів. Додавши ці суми при формуванні уточненого прогнозу, отримуємо прогнозний баланс ТОВ СП «Нібулон» на кінець 2021 року.

Основними критеріями при оцінці ефективності методів прогнозування служать точність прогнозу і повнота представлення майбутнього ФСП. З точки зору повноти, безумовно, найкращими є методи, що дозволяють побудувати прогнозні форми звітності. В цьому випадку майбутній стан підприємства можна проаналізувати не менше детально, ніж його справжній стан. Отримані на основі представлених методів прогнозні значення основних статей балансу і звіту про прибутки і збитки можуть бути використані для визначення майбутнього фінансового стану підприємства.

3.2. Прогнозна оцінка і шляхи стабілізації фінансового стану підприємства

Всі користувачі фінансової звітності ставлять перед собою завдання провести аналіз стану підприємства і на його основі зробити висновки про напрямки своєї діяльності по відношенню до підприємства в найближчій або довгостроковій перспективі. Таким чином, в переважній більшості випадків, це будуть висновки по їхніх діях щодо даного підприємства в майбутньому, а тому для всіх цих осіб найбільший інтерес буде представляти майбутнє (прогнозне) фінансовий стан підприємства. Це пояснює надзвичайну важливість задачі визначення прогнозного фінансового стану підприємства і актуальність питань,

пов'язаних з розробкою нових і поліпшенням існуючих методів такого прогнозування.

Актуальність завдань, пов'язаних з прогнозуванням фінансового стану підприємства, відображена в одному з використовуваних визначень фінансового аналізу, згідно з яким фінансовий аналіз являє собою процес, заснований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головною задачею фінансового аналізу є зниження неминучої невизначеності, пов'язаної з прийняттям економічних рішень, орієнтованих у майбутнє. При такому підході фінансовий аналіз може використовуватися як інструмент обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій; як засіб оцінки майстерності і якості управління; як спосіб прогнозування майбутніх фінансових результатів. Фінансове прогнозування дозволяє в значній мірі поліпшити управління підприємством за рахунок забезпечення координації усіх факторів виробництва і реалізації, взаємозв'язки діяльності всіх підрозділів, і розподілу відповідальності.

Проаналізуємо прогнозовану фінансову стійкість підприємства, яка характеризується наявністю власних оборотних коштів (табл.3.3).

Підприємство має нормальний рівень фінансової стійкості $ВОК < 3 < НДФЗ$, так як терміни вкладення коштів відповідають термінам їх залучення.

На підприємстві існує дефіцит власних оборотних коштів. Дефіцит ВОК зростає на -847619 тис. грн., що є негативним моментом і свідчить про те, що збільшення власного капіталу відбувається меншими темпами, ніж зростання вартості необоротних активів. Рівень забезпеченості ВОК можна визначити як низький. Мобільність ВК також низькою. Збільшився рівень забезпеченості запасів НДФЗ, відповідно можна зробити висновок про збільшення ділової активності підприємства.

Таблиця 3.3

Розрахунок прогнозованої фінансової стійкості ТОВ СП «Нібулон» на кінець 2021 року

№ з/п	Показник	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	Відхилення
1	Власний капітал	718800	1439414	720614
2	Необоротні активи	1431898	3000131	1568233
3	Власний оборотний капітал (ВОК)	-713098	-1560717	-847619
4	Довгострокові зобов'язання	2538995	3247712	708717
5	Робочий капітал	1825897	1686995	-138902
6	Короткострокова кредиторська заборгованість	354695	798832	444137
7	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	102228	178151	75923
8	Нормальні джерела формування запасів (НДФЗ)	2282820	2663978	381158
9	Загальна сума запасів	139206	104805	-34401
10	Надлишок (дефіцит) ВОК	-852304	-1665522	-813218
11	Надлишок (дефіцит) НДФЗ	2143614	2559173	415559
12	Тип фінансової стійкості	Нормальна		-
13	Коефіцієнт маневреності	-0,99	-1,08	-0,09
14	Коефіцієнт забезпеченості ВОК	-0,28	-0,55	-0,27
15	Коефіцієнт оборотності ВОК	-0,15	-0,29	-0,14
16	Коефіцієнт забезпеченості запасів ВОК	-5,12260966	-14,89	-9,77
17	Коефіцієнт забезпеченості запасів НДФЗ	16,40	25,42	9,02
18	Коефіцієнт автономії	0,18	0,25	0,07

Аналіз відносних показників забезпеченості запасів свідчить про деяке погіршення рівня фінансової стійкості, але при цьому рівень залишається нормальним, майже не змінилася забезпеченість запасів НДФЗ, відповідно можна зробити висновок про зростання ділової активності підприємства, збільшилися основні статті балансу, що сприяє поліпшенню фінансових

результатів, але не достатніми темпами. Наявну динаміку показників можна пояснити тим, що зростання вартості активів фінансується в основному за рахунок поточних зобов'язань, але значення коефіцієнта автономії збільшилася на 0,07 п.п.

Виходячи з прогнозованого балансу табл. 3.2, знайдемо прогнозне значення власного оборотного капіталу:

$$\text{ВОК}_{\text{прог}} = 1462820 - 3082357 = -1619537 \text{ тис. грн.}$$

На кінець 2021 роки виникне дефіцит власного оборотного капіталу. Для того, щоб підприємство було фінансово стійким, приріст власного капіталу повинен скласти

$$\Delta \text{ВК} = 3082357 - 1439414 = 1642943 \text{ тис. грн.}$$

Приріст власного капіталу залежить від темпів зростання виручки, рентабельності продажів, коефіцієнта капіталізації прибутку. При зростанні виручки в 1,15 і здійсненні необхідних для цього інвестицій в основні засоби та оборотні активи значно зростають зобов'язання підприємства, як поточні, так і довгострокові. Це призводить до виникнення дефіциту ВОК. Щоб покрити цей дефіцит підприємству необхідно забезпечити приріст власного капіталу на 1647943 тис. грн. Це можливо за рахунок збільшення темпів зростання виручки, приросту рентабельності продажів або збільшення коефіцієнта капіталізації прибутку. Останній варіант не розглядається, тому що на підприємстві коефіцієнт капіталізації прибутку 1, що є максимальним значенням.

Проаналізуємо можливі заходи щодо збільшення приросту власного капіталу для ТОВ СП «Нібулон» на кінець 2021 року (табл.3.4).

Таким чином забезпечити необхідний приріст власного капіталу на підприємстві для забезпечення фінансової стійкості можливе або за рахунок збільшення виручки в 85 разів, що є нереальним, або за рахунок збільшення рентабельності продажів до 26,4%. Це можливо з допомогою скорочення витрат підприємства.

Виходячи з вищевикладеного робимо друге уточнення прогнозного балансу (табл. 3.5).

Таблиця 3.4

Варіанти збільшення приросту власного капіталу ТОВ СП «Нібулон» на кінець 2021 року

Показники	Варіант 1 (збільшення темпів росту виручки)	Варіант 2 (приріст рентабельності)
Виручка фактична	5418090	5418090
Тр виручки	84,49	1,15
ROS	0,0036	0,264483
К _к	1	1
Приріст власного капіталу	1647943	1647943

Таблиця 3.5

Друге уточнення прогностного балансу ТОВ СП «Нібулон» на кінець 2021 року
тис. грн.

Актив	На кінець 2020 року (звіт)	На кінець 2021 року (прогноз)	Уточнений прогноз
1	3	4	5
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	196638	196638	196639
Основні засоби:			
- залишкова вартість	2788648	3067513	3067513
Довгострокові біологічні активи	5116	5116	5116
Довгострокові фінансові інвестиції:			
Інші фінансові інвестиції	8525	8525	8525
Довгострокова дебіторська заборгованість	1204	1204	1204
Разом за розділом I	3000131	3082357	3082357
II. Оборотні активи			
Запаси	104805	120526	120526
Поточні біологічні активи	19130	22000	22000
Незавершене виробництво	140425	161489	161489
Готова продукція	126678	145680	145680

1	3	4	5
Товари	1107022	1273075	1273075
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	125242	144028	144028
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- з бюджетом	888571	1021857	1021857
- за виданими авансами	198660	228459	228459
Інша поточна дебіторська заборгованість	6274	7215	7215
Грошові коти та їх еквіваленти	107276	123367	123367
Інші оборотні активи	13198	15178	15178
Разом за розділом II	2837281	3262873	3262873
III. Витрати майбутніх періодів	150	150	150
Баланс	5837562	6345380	6345380
Пасив	На кінець 2020 року (звіт)	На кінець 2021 року (прогноз)	Уточнений прогноз
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	19	19	19
Інший додатковий капітал	1205417	1205417	1205417
Резервний капітал	11068	11068	11068
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	222910	245341	1870853
Разом за розділом I	1439414	1461845	3087357
II. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	269222	269222	203506
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	2969352	2969352	1469352
Інші довгострокові зобов'язання	9138	9138	9138
Разом за розділом II	3247712	3247712	1681996
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	793623	912666	1165693

Продовження табл. 3.5

1	3	4	5
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	5209	5990	5990
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	178151	204874	204874
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- за отриманими авансами	996	1145	1145
- з бюджетом	6266	7206	7206
- зі страхування	956	1099	1099
- з оплати праці	2908	3344	3344
Інші поточні зобов'язання	162327	186676	186676
Разом за розділом III	1150436	1323001	1576027
Баланс	5837562	6032558	6345380

За другим уточненого прогнозованого балансу видно, що виникає надлишок джерел фінансування при зростанні обсягу реалізації, який становить 1312688 тис. грн.

Складаємо план розподілу власного капіталу за рахунок покриття зобов'язань. Приріст необоротних активів склав 82227 тис. грн., Довгострокових джерел капіталу (власний капітал + довгострокові зобов'язання) 1647943 тис. грн. Надлишок коштів становить 1565716 тис. грн. Приріст оборотних активів склав 425 592 тис. грн., Приріст короткострокових джерел капіталу 172565 тис. грн. Дефіцит складає 253 027 тис. грн. Існує надлишок довгострокових джерел фінансування в сумі 1565716 тис. грн., За рахунок якого відбудеться погашення поточних зобов'язань, так як довгострокові зобов'язання відсутні. Існує надлишок довгострокових джерел фінансування, за рахунок якого відбудеться погашення:

- довгострокових кредитів банку на 65 716 тис. грн. ;
- інших довгострокових фінансових зобов'язань на 1500000 тис. грн.

Але дефіцит короткострокових коштів змушує взяти короткостроковий кредит банку на суму 253 027 тис. грн.

Прогнозний ВОК підприємства становить

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА} = 3087357 - 3082357 = 5000 \text{ тис. грн.}$$

Що свідчить про те, що зростання виручки, здійснення необхідних для цього інвестицій в основні засоби та оборотні активи, а також одночасне підвищення зобов'язань не спричинило виникнення дефіциту ВОК.

Коефіцієнт автономії за прогнозним балансом:

$$K_{\text{авт прог}} = 3087357 / 6345380 = 0,49$$

Коефіцієнт автономії збільшився на 0,24% ($K_{\text{авт}}^{2020} = 0,25$), що свідчить про підвищення рівня фінансової стійкості підприємства практично до нормативного значення.

Таким чином, запропоновані заходи для ТОВ СП «Нібулон» збільшать виручку на 15%, забезпечать зростання рентабельності продажів до 26%, прогнозований валовий дохід збільшиться на 198 514 тис. грн. При таких умовах підприємство здатне гарантувати як своєчасну поставку продукції, так і її якість, збільшувати обсяг експорту, кількість країн експорту, розвинена мережа філій забезпечить роботу в різних кліматичних зонах і сприятиме ефективній торгово-закупівельної діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1. Охорона праці на ТОВ СП «Нібулон»

Охорона праці – це система законодавчих актів, соціально-економічних, організаційних, технічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, що забезпечують безпеку, збереження здоров'я і працездатність людини в процесі праці.

Охорона праці виявляє і вивчає можливі причини виробничих нещасних випадків, професійних захворювань, аварій, вибухів, пожеж і розробляє систему заходів і вимог з метою усунення цих причин і створення безпечних і сприятливих для людини умов праці.

Оскільки головним об'єктом охорони праці є людина в процесі праці, то при розробці вимог виробничої санітарії використовуються результати досліджень ряду медичних і біологічних дисциплін. При організації умов праці необхідно враховувати вплив на працюючих небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які можуть призвести до травми або іншого раптового різкого погіршення здоров'я і захворювання або зниження працездатності.

Небезпечні і шкідливі виробничі фактори (ДСТУ 12.0.003-74) поділяються за своєю природою дії на чотири групи: фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні.

До небезпечних фізичних факторів належать: машини і механізми, що рухаються; різні підйомно-транспортні пристрої і переміщувані вантажі; незахищені рухливі елементи виробничого обладнання (привідні і передавальні механізми, ріжучі інструменти, пристосування, що обертаються і переміщаються, і ін.) частки оброблюваного матеріалу та інструменту, електричний струм, підвищена температура поверхонь обладнання і матеріалів, які обробляє і т.д.

Шкідливими для здоров'я фізичними факторами є: підвищена або знижена температура повітря робочої зони; висока вологість і швидкість руху повітря; підвищені рівні шуму, вібрації, ультразвуку та різних випромінювань - теплових, іонізуючих, електромагнітних, інфрачервоних і ін. До шкідливих фізичних факторів належать також запиленість і загазованість повітря робочої зони; недостатня освітленість робочих місць, проходів та проїздів; підвищена яскравість світла і пульсація світлового потоку.

Хімічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори за характером дії на організм людини підрозділяються на наступні підгрупи: загальнотоксичну, дратівливі, сенсibiliзуючі (ті, що викликають алергічні захворювання), канцерогенні (ті, що викликають розвиток пухлин), мутагени (діючі на статеві клітини організму). У цю групу входять численні пари і гази: пари бензолу і толуолу, окис вуглецю, сірчистий ангідрид, оксиди азоту, аерозолі свинцю та ін. Токсичний пилу, що утворюється, наприклад, при обробці різанням берилію, свинцюваті бронзи і латуні і деяких пластмас зі шкідливими наповнювачами. До цієї групи належать агресивні рідини (кислоти, луги), які можуть заподіяти хімічні опіки шкірного покриву при зіткненні з ними.

До біологічних небезпечних і шкідливих виробничих факторів відносяться мікроорганізми (бактерії, віруси та ін.). І макроорганізми (рослини і тварини), вплив яких на працюючих викликає травми або захворювання.

До психофізіологічних небезпечних і шкідливих виробничих факторів відносяться фізичні перевантаження (статичні і динамічні) і нервово-психічні перевантаження (розумові перенапруження, перенапруження аналізаторів слуху, зору та ін.).

Науково-технічний прогрес вніс серйозні зміни в умови виробничої діяльності працівників розумової праці. Їх праця стала більш інтенсивним, напруженим, що вимагає значних витрат розумової, емоційної і фізичної енергії. Це зажадало комплексного рішення проблем ергономіки, гігієни і організації праці, регламентації режимів праці і відпочинку.

В даний час комп'ютерна техніка широко застосовується у всіх областях діяльності людини. При роботі з комп'ютером людина піддається дії ряду небезпечних і шкідливих виробничих факторів: електромагнітних полів (діапазон радіочастот: ВЧ, УВЧ і СВЧ), інфрачервоного і іонізуючого випромінювань, шуму і вібрації, статичної електрики і ін.

Робота з комп'ютером характеризується значною розумовою напругою і нервово-емоційним навантаженням операторів, високою напруженістю зорової роботи і достатньо великим навантаженням на м'язи рук при роботі з клавіатурою ЕОМ. Велике значення має раціональна конструкція і розташування елементів робочого місця, що важливо для підтримки оптимальної робочої пози людини-оператора.

У процесі роботи з комп'ютером необхідно дотримувати правильний режим праці та відпочинку. В іншому випадку у персоналу відзначається значна напруга зорового апарату з появою скарг на незадоволеність роботою, головні болі, дратівливість, порушення сну, втому і хворобливі відчуття в очах, в попереку, в області шиї і руках.

Розглянемо шкідливі виробничі фактори, які спостерігаються в приміщеннях, де здійснюється робота з електронно-обчислювальною технікою.

Освітлення. Правильно спроектоване і виконане виробниче освітлення покращує умови зорової роботи, знижує стомлюваність, сприяє підвищенню продуктивності праці, благотворно впливає на виробниче середовище, створюючи позитивний психологічний вплив на працюючого, підвищує безпеку праці і знижує травматизм. Недостатність освітлення призводить до напруги зору, послаблює увагу, приводить до передчасної втоми. Надмірно яскраве освітлення викликає осліплення, роздратування і різь в очах. Неправильний напрямок світла на робочому місці може створювати різкі тіні, відблиски, дезорієнтувати працюючого. Всі ці причини можуть призвести до нещасного випадку або профзаболеванию, тому такий важливий правильний розрахунок освітленості.

Існує три види освітлення – природне, штучне і поєднане (природне і штучне разом). У приміщеннях обчислювальних центрів необхідно застосувати систему комбінованого освітлення. Вимоги до освітленості в приміщеннях, де встановлені комп'ютери, наступні: при виконанні зорових робіт високої точності загальна освітленість повинна складати 300 лк, а комбінована - 750 лк; аналогічні вимоги при виконанні робіт середньої точності – 200 і 300 лк відповідно. Крім того все поле зору повинне бути освітлено достатньо рівномірно - ця основна гігієнічна вимога.

Параметри мікроклімату. Параметри мікроклімату можуть змінюватися в широких межах, в той час як необхідною умовою життєдіяльності людини є підтримка постійності температури тіла завдяки терморегуляції, тобто здатності організму регулювати віддачу тепла в навколишнє середовище. Принцип нормування мікроклімату – створення оптимальних умов для теплообміну тіла людини з навколишнім середовищем.

Обчислювальна техніка є джерелом істотного тепловиділення, яке може привести до підвищення температури і зниження відносної вологості в приміщенні.

У приміщеннях, де встановлені комп'ютери, повинні дотримуватися певні параметри мікроклімату. Ці норми встановлюються в залежності від пори року, характеру трудового процесу і характеру виробничого приміщення.

Шум і вібрація. Шумом називають всякий несприятливо діє на людину звук. З фізичної точки зору звук являє собою механічні коливання пружного середовища. Слуховий орган людини сприймає у вигляді чутного звуку коливання пружного середовища, що мають частоту приблизно від 20 до 20000 Гц, але найбільш важливий для слухового сприйняття інтервал від 45 до 10000 Гц.

Сприйняття людиною звуку залежить не тільки від його частоти, а й від інтенсивності і звукового тиску. Несприятливий вплив шуму на людину залежить не тільки від рівня звукового тиску, а й від частотного діапазону шуму, а також від рівномірності впливу протягом робочого часу. В результаті

несприятливого впливу шуму на працюючу людину відбувається зниження продуктивності праці, збільшується шлюб в роботі, створюються передумови до виникнення нещасних випадків. Все це обумовлює велику оздоровчу та економічне значення заходів по боротьбі з шумом.

Електромагнітне і іонізуюче випромінювання. Більшість вчених вважає, що як короточасний, так і тривалий вплив усіх видів випромінювання від екрану монітора не небезпечно для здоров'я персоналу, який обслуговує комп'ютери. Проте вичерпних даних щодо безпеки дії випромінювання від моніторів на працюючих з комп'ютерами не існує і дослідження в цьому напрямку тривають. Максимальний рівень рентгенівського випромінювання на робочому місці оператора комп'ютера звичайно не перевищує 10мкбер / рік, а інтенсивність ультрафіолетового і інфрачервоного випромінювань від екрану монітора знаходиться в межах 10 ... 100 мВт / м².

Організація і поліпшення умов праці на робочому місці є одним з найважливіших резервів продуктивності праці і економічної ефективності виробництва, а також подальшого розвитку самого працюючого людини. У цьому головний прояв соціального і економічного значення організації і поліпшення умов праці.

4.2. Організація роботи з персональними комп'ютерами

Нижче наведені найбільш поширені організаційні заходи та технічні засоби захисту людей, які працюють з комп'ютерами, від шкідливих виробничих факторів.

1. Кольорове оформлення та світлове відображення;

Забарвлення приміщень і меблів повинні сприяти створенню сприятливих умов для зорового сприйняття, гарного настрою. У приміщеннях, де знаходиться комп'ютер, необхідно забезпечити наступні величини коефіцієнта віддзеркалення: для стелі – 60 ... 70%, для стін – 40 ... 50%, для підлоги – близько 30%. Для інших поверхонь і робочих меблів – 30 ... 40%.

2. Шум і вібрація;

Для зниження шуму, створюваного на робочих місцях внутрішніми джерелами, а також шуму, проникаючого ззовні, слід:

- послабити шум самих джерел (застосування екранів, звукоізолюючих кожухів);
- знизити ефект сумарного впливу відбитих звукових хвиль (звукопоглинальні поверхні конструкцій);
- застосовувати раціональне розташування обладнання;
- використовувати архітектурно-планувальні та технологічні рішення ізоляцій джерел шуму.

3. Мікроклімат

Нормалізація мікроклімату приміщення може бути досягнута поліпшенням вентиляції приміщення за рахунок витяжних вентиляторів і нормального функціонування вбудованої вентиляції будинку.

4. Освітлення

У приміщеннях з обчислювальною технікою, як правило, застосовується бічне природне освітлення. Робочі кімнати і кабінети повинні мати природне освітлення. В інших приміщеннях допускається штучне освітлення. Освітленість на поверхні столу в зоні розміщення робочого документа повинна бути 300-500 лк, також допускається установка світильників місцевого освітлення для підсвічування документів, але з такою умовою, щоб воно не створювало відблисків на поверхні екрану і не збільшувало освітленість екрана більш ніж на 300 лк. Як джерела світла при штучному освітленні повинні застосовуватися переважно люмінесцентні лампи типу ЛБ. Загальне освітлення слід виконувати у вигляді суцільних або переривчастих ліній світильників, розташованих збоку від робочих місць, паралельно лінії зору користувача при рядному розташуванні комп'ютерів. При периметральному розташуванні комп'ютерів лінії світильників повинні розташовуватися локалізовано над робочим столом, ближче до його переднього краю, зверненого до оператора.

5. Ергономіка робочого місця

Проектування робочих місць, оснащених відеотерміналами, відноситься до числа важливих проблем ергономічного проектування в області обчислювальної техніки. Робоче місце і взаємне розташування всіх його елементів повинне відповідати антропометричним, фізичним і психологічним вимогам. Велике значення має також характер роботи.

Ергономічними аспектами проектування відеотермінальних робочих місць, зокрема, є: висота робочої поверхні, розміри простору для ніг, вимоги до розташування документів на робочому місці (наявність і розміри підставки для документів, можливість різного розміщення документів, відстань від очей користувача до екрану, документа, клавіатури і т.д.), характеристики робочого крісла, вимоги до поверхні робочого столу, можливість регулювання елементів робочого місця.

Головними елементами робочого місця є стіл і крісло. Основним робочим положенням є положення сидячи. Робоча поза сидячи викликає мінімальне стомлення програміста. Рациональне планування робочого місця передбачає чіткий порядок і сталість розміщення предметів, засобів праці і документації. Те, що потрібно для виконання робіт частіше, розташовується в зоні легкої досяжності робочого простору.

Для комфортної роботи стіл повинен задовольняти наступним умовам:

- висота столу повинна бути вибрана з урахуванням можливості сидіти вільно, в зручній позі, при необхідності спираючись на підлокітники;
- нижня частина столу повинна бути сконструйована так, щоб програміст міг зручно сидіти, ні змушений підбирати ноги;
- поверхня стола повинна мати властивості, що виключають появу відблисків в полі зору програміста;
- конструкція столу повинна передбачати наявність висувних ящиків (не менше 3 для зберігання документації, канцелярських предметів);
- висота робочої поверхні рекомендується в межах 680-760 мм. Висота поверхні, на яку встановлюється клавіатура, повинна бути близько 650 мм.

Велике значення надається характеристикам робочого крісла. Так, рекомендована висота сидіння над рівнем підлоги знаходиться в межах 420-550 мм. Поверхня сидіння м'яка, передній край закруглений, а кут нахилу спинки - регульований.

Велике значення також надається правильній робочій позі користувача. При незручній робочій позі можуть з'явитися болі в м'язах, суглобах і сухожиллях. Вимоги до робочої пози користувача наступні: голова не повинна бути нахилена більш ніж на 20 °; плечі повинні бути розслаблені; лікті – під кутом 80 ° ... 100 °; передпліччя і кисті рук - в горизонтальному положенні.

Причина неправильної пози користувачів обумовлена наступними факторами: немає гарної підставки для документів, клавіатура знаходиться дуже високо, а документи – низько, нікуди покласти руки і кисті, недостатній простір для ніг.

З метою подолання зазначених недоліків даються загальні рекомендації: краще пересувна клавіатура; повинні бути передбачені спеціальні пристосування для регулювання висоти столу, клавіатури і екрану, а також підставка для рук.

Під час користування комп'ютером медики радять встановлювати монітор на відстані 50-60 см від очей, верхня частина дисплея повинна бути на рівні очей або трохи нижче.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота, відповідно до теми, була присвячена розкриттю основних положень аналізу та прогнозування фінансової звітності підприємства.

У роботі були розкриті призначення, цілі та завдання аналізу фінансової звітності з позиції користувача, зокрема: визначено склад, призначення аналізу фінансової звітності. Для різних користувачів аналіз фінансової звітності з точки масштабу його поведінки залежить від конкретно поставленої мети. Таким чином, цілі аналізу фінансової звітності залежать від цілей, які ставлять перед собою користувачі фінансової інформації. Загалом аналіз фінансової звітності виступає як інструмент для виявлення проблем управління фінансово-господарською діяльністю, для вибору напрямків інвестування капіталу і прогнозування окремих показників.

Результати аналізу фінансової звітності можуть використовуватися:

- як інструмент обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій;
- як засіб оцінки майстерності і якості управління фінансовими ресурсами;
- як спосіб прогнозування майбутніх результатів.

У кваліфікаційній роботі охарактеризовані стандартні прийоми і методи аналізу фінансової звітності (горизонтальний (тимчасової) аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний (просторовий) аналіз, факторний аналіз). Відзначено, що комбінація методів фінансового аналізу з одночасним вивченням фінансової звітності, сформованої відповідно до МСФО, дозволить зовнішнім користувачам належним чином оцінити фінансові результати діяльності і фінансовий стан підприємства.

Особливий акцент зроблений на розкритті основних положень аналізу фінансового стану підприємства на основі даних форм фінансової звітності. На

закінчення розділі представлені методичні аспекти обґрунтування еталонних значень фінансових показників для аналізу консолідованої звітності.

Результати діагностики діяльності дозволяють зробити наступні висновки. Проведений аналіз для обраного підприємства (ТОВ СП «Нібулон») вказує, що за 2020 рік валюта балансу підприємства зросла на 45,41% і становить 4014549 тис. грн. на початок року і 5837562 тис. грн. на кінець року. Це свідчить про поживавлення ділової активності підприємства. Збільшилися необоротні активи підприємства з 1431898 тис. до 3000131 тис. грн., приріст склав 109,52% – це свідчить про нарощування виробничих потужностей підприємства. Оборотні активи за попередній період становили 2582570 тис. грн., в структурі активів підприємства – 64,33%. Це свідчить про нарощування операційної діяльності підприємства. Також збільшилася сума власного капіталу за рахунок збільшення суми нерозподіленого прибутку на 23348 тис. грн. та іншого додаткового капіталу на 697266 тис. грн. Така динаміка показника свідчить про підвищення ділової активності. Фінансування своєї діяльності в більшій частині підприємство здійснює за рахунок зовнішніх джерел. Довгострокові зобов'язання у підприємства збільшилися на 708717 тис. грн. за рахунок збільшення суми довгострокових кредитів банку, інших довгострокових фінансових зобов'язань та інших довгострокових зобов'язань.

За 2019 рік чистий дохід від реалізації продукції становить 4812961 тис. грн., за період 2020 року збільшився на 605 129 тис. грн. (12,57%) і становить 5418090 тис. грн. Частка чистого доходу від реалізації продукції в загальній сумі доходів досить висока і становить 44,842% за минулий період і 46,070% за звітний період, тобто його частка дещо збільшилася. Валова виручка від реалізації продукції збільшилася з 4852248 тис. грн. в попередньому періоді до 5488305 тис. грн. в поточному, тобто збільшилася на 636 057 тис. грн., приріст становить 13,11%. Така динаміка показника свідчить про те, що підприємству слід займатися і далі профільною діяльністю.

Спрогнозувавши зміни балансу і фінансових результатів діяльності для ТОВ СП «Нібулон» у 2021 році можна сказати, що поглиблення вертикальної

інтеграції для підприємства збільшить виручку на 15%, забезпечить зростання рентабельності продажів до 26%, прогнозований валовий дохід збільшиться на 198514 тис. грн. При таких умовах підприємство здатне гарантувати як своєчасну поставку продукції, так і її якість, збільшувати обсяг експорту, кількість країн експорту. В цілому запропоновані заходи забезпечать розвиток підприємства і при цьому не порушать його фінансову стійкість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухгалтерський облік, аналіз, контроль, оподаткування, фінансовий менеджмент: сучасні виклики та перспективи розвитку : колект. монографія / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла ТуганБарановського. – Кривий Ріг : Чернявський Д. О. : ДонНУЕТ, 2018. – 171 с.
2. Економічний аналіз : навч.-метод. комплекс для студентів спец. 076"Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" / уклад.: Дерун І. А., канд. екон. наук, асистент ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Екон. ф-т, Каф. обліку та аудиту. – Київ ; Харків : Олександр Савчук, 2020. – 119 с.
3. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. Д. Гурова, К. Д. Ганін ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - 3-тє вид., перероб. та допов. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. – 328 с.
4. Економічний аналіз: навч. посіб. / Г. Ю. Міщук, Т. М. Джигар, О. О. Шишкіна ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. – Рівне : НУВГП, 2017. – 155, [1] с.
5. Економетричний аналіз інноваційної діяльності підприємств: навч. посіб. / Єлейко В. І. [та ін.] ; Цетр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. – 219 с.
6. Куць Т.В., Шиш А.Д. Фінансовий аналіз. Опорний конспект лекцій для підготовки студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування (Фінанси і кредит). – К.: Компрінт , 2019. – 130 с.
7. Куць Т.В. Навчально-методичні вказівки з дисципліни "Фінансовий аналіз" для підготовки студентів ОС "Бакалавр" спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування (Фінанси і кредит). – К.: Компрінт, 2019. – 129 с.
8. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни "Економічний аналіз" для студентів денної та заочної форм навчання / [Дерій

Василь Антонович та ін.] ; Терноп. нац. екон. ун-т, Ф-т обліку і аудиту, Каф. аудиту, ревізії та аналізу. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 68 с.

9. Методичні рекомендації до виконання розрахунково-аналітичних завдань з дисципліни «Фінансовий аналіз» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / автор-уклад. О.М.Савастєєва. – Київ: ФОП Гуляєва В. М., 2019. – 42с.

10. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Фінансовий аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / Харків. нац. екон. унт ім. Семена Кузнеця ; [уклад.: М. М. Берест]. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. - 70 с.

11. Мних Є.В. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. :Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.

12. Савчук В.К., Кінєва Т.С., Куць Т.В., Чухліб А.В. Українськоанглійський словник статистико-економічних термінів. – К.: Компрінт, 2016. – 125 с.

13. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – Полтава: ПДАА, 2016. – 430 с.

14. Фінансове прогнозування і планування прибутку торговельних підприємств : монографія / Т. О. Ставерська, Т. О. Сідорова ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2015. – 140 с.

15. Фінансове планування і прогнозування : метод. вказівки і завдання для практ. занять, самост. роботи, тести та завдання контрол. роботи для студентів спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т ; [уклад.: О. Г. Біла, Т. В. Мединська, Н. О. Одрибец]. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2018. – 171 с.

16. Фінансове планування діяльності бюджетних установ : навч. посіб. / Т. Д. Таукешева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 405 с.

17. Фінансовий аналіз : завдання для семінар. і практ. занять та самот. роботи для здобувачів вищ. освіти ступеня "магістр" спец. 071 "Облік і оподаткування" ден. і заоч. форм навчання / [уклад.: Б. В. Гринів, Т. О. Герасименко] ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2017. - 43 с.

18. Фінансовий аналіз : метод. рек. до виконання курс. робіт студентами освіт.-кваліфікац. рівня "бакалавр" напрям підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво" / Приват. ВНЗ "Львів. ун-т бізнесу та права", Ф-т економіки та підприємництва ; [уклад.: Пинда Ю. В. та ін.]. – Львів : Арал, 2015. – 39 с.

19. Фінансовий аналіз : метод. рек. до практ. занять та виконання домаш. завдання для студентів напряму підгот. 6.030509 "Облік і аудит" / Нац. авіац. ун-т ; [уклад. І. М. Суворова]. – Київ : НАУ, 2015. – 31, [1] с.

20. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [С. І. Самайчук, В. М. Крикунова, Н. С. Танклевська] ; ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т". – Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2019. – 215 с.

21. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н. О. Ковальчук, Л. С. Гаватюк, Н. І. Єрмійчук ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. – 336 с.

22. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / О. М. Кальченко, О. В. Шишкіна ; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2018. – 522 с.

23. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. ; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 155 с.

24. Фінансовий аналіз : навч. посіб. для студентів напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" / Власюк Н. І. ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Львів : Вид-во ЛКА, 2016. - 311 с.

25. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. / Трусова Н. В., Терещенко М. А. ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т. – 2-ге вид. – Мелітополь : Мелітоп. міськ. друк., 2019. - 272 с.

26. Фінансовий аналіз промислових підприємств : навч. посіб. / [Нусінов В. Я. та ін. ; за заг. ред. Нусінова В. Я.] ; ДВНЗ "Криворіз. нац. ун-т", Каф. обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірн.-металург. комплексу. – Кривий Ріг : Роман Козлов [вид.], 2016. – 509, [1] с.
27. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула ; Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 142 с.
28. Фінансовий аналіз та звітність: збірник тестових завдань для організації самостійної та індивідуальної роботи студентів : навч. посіб. / І. Ю. Єпіфанова ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2016. – 83, [1] с.
29. Фінансовий аналіз: Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / О. М. Загурський. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Київ : Ун-т "Україна", 2016. – 442 с.
30. Фінансовий аналіз: теорія і практика (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / О. М. Кальченко, О. В. Шишкіна ; Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2019. – 435 с.
31. Фінансовий аналіз. Електронний навчальний курс з дисципліни. <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1621>
32. Череп А.В., Гамова О.В., Козачок І.А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – Кондор, 2020. – 268 с.
33. Школьник І.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – Київ: ЦНЛ, 2017. – 368 с.